

NUM. 9 - DES. 84

100 ptes.

raiguer.

R E V I S T A

RECONVERSIÓ I CRISI

**Amb aquest número dos regals!
Apunt original de Jullán Manzanares i Calendari Informàtic**

OPTICOS
DIPLOMADOS

OCULARISTA

Optica Balear la optica

EN PALMA:

La Rambla, s/n.

 *22 71 44

EN INCA:

Ctra. Major, 30

 50 07 38

SUMARI.

EDITORIAL	3
OPINIO: Cent anys de Premsa d'Inca - S. Cortés.	5
LABORAL: l'atur ha augmentat a la comarca d'Inca. A qui fa por la reconversió industrial de la pell.	6, 7, 8, 9 i 10
CAP DE CANTO.	11
L'ABOCADOR DE FEMS D'ES PLA: Un incontrolat a dins ca nostra.	12 i 13
LAMENTABLE ESTAT DEL JUTJAT	14
ENQUESTA: Les Balears no tenen bons polítics.	15 i 16
LINIA CALENTA: Teodor Ubeda, Bisbe de Mallorca.	17, 18 i 19
SANTA MAGDALENA: Un parc natural per a Inca.	20 i 21
L'ESCENIFICACIO DE LES MATINES DE NADAL: Per Mn. Jaume Capó.	22, 23 i 24
ELS CAFES DEL MERCANTIL amb l'Associació Espanyola contra el càncer de les Illes Balears	25, 26 i 27
EL CONVENT DE SANT BARTOMEU.	29, 30 i 31
APARADOR.	32 i 33
CULTURA	
De forns i calciners.	34 i 35
Llibres.	36 i 37
Els Reis de Raiguer.	39

EDITORIAL

Hem de començar aquest comentari amb una notícia. Els qui feim RAIGUER, en reunió mantinguda aquests dies, hem decidit suspendre la publicació de la revista. Al mateix temps, i donats els comentaris fets per amics que han conegut la decisió, farem el possible per anul·lar les raons que ens indueix a tancar i propiciar així una segona època de la revista.

Des del principi hem advertit als nostres lectors del doble motiu que inspirava la nostra feina. En primer lloc, l'afany de realitzar un producte digne d'Inca i que aportàs alguna cosa a la premsa forana. En segon terme volíem esser un medi de comunicació en el qual la relació entre emissor i receptor fos constant.

Quan a la qualitat del producte, hem de manifestar una certa satisfacció. Hem procurat fer veure que és possible una publicació en la nostra llengua, amb una clara inspiració de part forana, però amb criteris moderns i un tractament dels temes més acostats al reportatge que a la crònica. Per suposat reconeixem mancaments que la limitació de les nostres possibilitats han permès. Pel que fa al segon aspecte hem de dir que el nostre fracàs ha estat un fet. No hem aconseguit tenir un nombre de lectors satisfactori donades les dimensions de la ciutat i les característiques de la revista. Aquesta manca de suport ha provocat problemes ja que han posat en dubte la possibilitat i la necessitat d'una revista com la que feim. En relació amb aquest raonament no hem aconseguit que la revista interessàs a un grup de persones suficient com perquè les informacions fossin confeccionades per un equip de gent ampli i plural. En aquest sentit hem sentit especialment la manca de suport de gent compromesa, de fet i de paraula, amb el procés de normalització lingüística i amb la construcció d'una societat més avançada i moderna. Això ens ha llevat arguments davant les crítiques que volien una revista escrita en castellà o d'una altra orientació.

Per tot això la revista perilla de convertir-se en portaveu d'un reduïdíssim grup de persones. El sentit impulsor de la revista queda, per tant, desvirtuat i a nosaltres no ens interessa fer altra cosa que la que volíem fer en principi.

De totes les situacions i problemes que vivim, aquest és insuperable. No podem continuar per servir a tan reduït nombre de lectors. I això pot semblar un referendun que parla de les dificultats de la feina independent, feta des del suport dels grans cap-pares dels poders econòmics i polítics. Ens queda la satisfacció de dir que tot el que hem aconseguit ho hem fet sense ajuts oficials i que, sense fal·ses modèsties, Inca perd amb RAIGUER una part ja entra-nyable del seu món cultural.

RAIGUER, Revista núm. 9 - Any II - Desembre 1984.

REDACCIO I CONFECCIO: Maria A. Viñuelas, Margalida Llobera, Xesc Mulet, Antoni Mercader, Nena Ferrer, Biel Amer, Patricio Candia, Gaspar Salom, Pepa, Paula Valriu, Toni Rodríguez, Xavier Ramis, Maria A. Amer.

COL.LABORADORS: Gabriel Serra, Mn. Jaume Capó, Francisca Amengual, Tom, Mn. Santiago Cortés.

COL.LABORACIO ESPECIAL: Julián Manzanares.

SUPERVISIO LINGUISTICA: Cateria Valriu i Sebastià Llabrés.

FOTOGRAFIA: Miquel A. Quetglas, M.M. Melià.

ADMINISTRACIO: M. Llobera.

DISTRIBUCIO I SUSCRIPTORS: Pepa.

PUBLICITAT: Tn. 50 25 35

COMPOSICIO: Maria Jesus.

DIRECTOR PERIODISTA: Josep Ma. Ramis.

INCA, Dep Legal PM 690-1983.

Imprès a Edicions Manacor S.A.

DIRECCIO: Bisbe Llompart, 123-2o. Tn. 30 25 35 - Apartat 302 INCA.

Es Racó

RESTAURANT

dureta,1 tel.50 30 15 inca

- CORTINAS
- COLCHAS
- EDREDONES
- CUADRANTES

— LLANYFLEX —

Calle Hostals n.º 3
(Esq. Plaza España) - Tel. 50 55 82

INCA

Confecciones

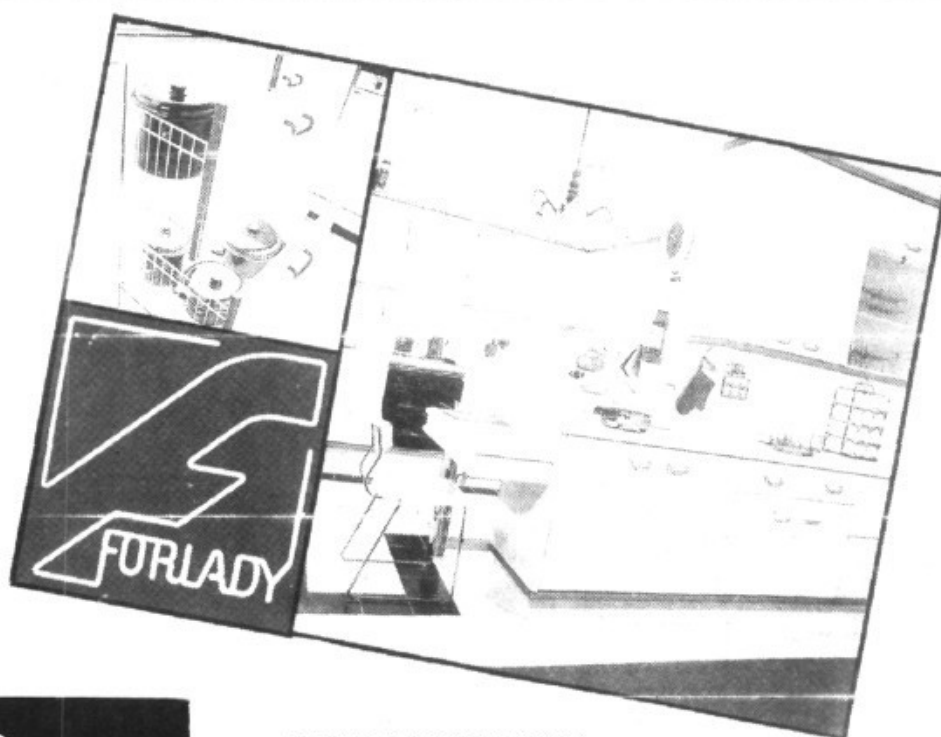
Tirso Tarragó

plaza Virgen de Lluc,7 tel 502388 INCA

cocinas

llenas

de vida

Farsa

INSTALAMOS SU COCINA
EN 7 DIAS

PZA. ESPAÑA, 24 TEL. 50 10 13
INCA

100 anys de premsa a inca

El dia 22 d'octubre de 1983 se complí el primer centenari de l'aparició de la primera publicació periodica a Inca, cent anys, ja cent i un any més, han passat d'aquell dia gloriós per a la cultura d'un poble amb infules ja de ciutat i que començava a entrar dins el progrés (i) industrial. "Revista de Inca" cada dijous i cada diumenge arribava a les cases d'Inca a a glopades, com si fos una bona xicra de xocolata, la nostra gent rebia un poc de cultura. Cent anys son el producte de molts de dies, molts d'esforços, molta feina i quantes generacions...

No és difícil imaginar els nostres repadrins passetjar pels carrers d'Inca, per aquests carrers plens de pols, per on encara no hi passaven aquesta quantitat de "carros de foc" que avui creen a l'Ajuntament i als nostres regidors el greu problema de l'aparcament. Jo els imagin amb el peròdic davall xella i de tant en quan fer una aturadeta per assaborir aquell comentari, o disfrutar de la narració curta o satisfent la curiositat amb les notícies que, en forma de gasetilla sortien a cada número i eren feel reflexe d'una actualitat on semblava que quasi mai passava res i si alguna vegada ocorria qualsevol cosa aquesta era bona perquè les notícies dolentes venien de fora.

De "Revista de Inca" en sortiren gaire bé deu anys, vindrà després "La Villa de Inca" que durà poc, i segueix "El Eco de Inca" del que en sortiran 37 números, i "El Nuevo Eco de Inca", que la seva durada no arribà a un més. "El Heraldo de Inca", "Es Ca d'Inca", "El Hogar", "La Bona Causa", "El Radio", tindran més o manco durada però aniran sortint a rotlo la primera dècada del segle XX. "Ca Nostre" serà la primera revista d'alta volada que tindrà Inca, és sens dubte el més interessant dels anomenats. "La Veu d'Inca", "Nostra Joventut", "L'Ignorància", "La Comarca", "Ecos", "Noticiero de Inca", acaben una llarga llista del que podríem anomenar una primera etapa dins els cents anys de premsa a Inca.

"La Ciudad" que sortirà el dia 12 d'abril de 1931 és l'inici de la segona etapa, pocs anys després sortirà sense l'article i "Ciudad" anirà sortint amb interrupcions fins l'any 1961. D'aquesta etapa és també un interessant periòdic del que les circumstàncies sols deixaren sortir unes cinc vegades ja que se tractava d'un "Semanario de Combate-Defensor de la clase obrera" i orguen de la U.G.T. a qui li anaren tan mal dades el 36, any en que sortí aquests setmanari per tant tingué que aplegar just acaba de sortir. I així "Avance" desapareixia quan sembla va ple de vida.

Entremig de la segona i tercera etapa sortí una revista per a mi molt entrenyable ja que en ella poguerem junts un grup d'amics fer les nostres primeres tentines dins l'afeció periodística, i omplir un bon buit informatiu que aleshores se deixava sentir, la titularem "Nova Joventut" i sortia cada més.

Amb l'aparició de "Dijous" el dia 5 de setembre de 1974,

s'obri una nova etapa dins la Premsa a Inca, les noves tècniques permetran un nou periodisme, hi ha uns nous temps i aquests seran viscuts amb tota la seva intensitat pel setmanari que anirà reflectant pas a pas aquests canvi i serà, també, el testimoni d'aquest centenari. Cent anys que se deixen darrera perquè la vida continua i avui Inca pot caminar amb orgull amb la Premsa Forana. Inca té una bona representació. Pocs dies després de complir-se el centenari de la Premsa a Inca sortí "Raiguer". Avui "Dijous" i "Raiguer" o "Raiguer" i "Dijous", és igual, un, setmanari i s'altre, mensual, cada un per la seva línia mantenen un important paper cultural dins la nostra Ciutat.

22 periòdics, si no he comptat malament, son un bon bagatge per parlar de Premsa a Inca i sobre tot si poguessim descobrir tots els secrets que amaguen totes i cada una d'aquestes capçaleres; la història de cada una d'elles està molt, totalment, lligada a la de cada una dels que la feien i la fan i al mateix temps està lligada a la història d'Inca.

Fer ara una valoració del que han estat o han suposat aquests cent anys de premsa per a Inca no resulta gens bo de fer ni crec que sigui possible sens un estudi seriós de totes i cada una de les publicacions i de l'ambient en que se desenvolupava la vida de la ciutat, ben segur això seria tasca que ens duria molta feina i molt de temps. Però així mateix, a simple vista, es pot dir que gracies a aquestes publicacions Inca no ha estat un poble mut, ha tengut el seu portaveu que, més bé o més malament ha anat reflectit les inquietuts, les preocupacions, les il·lusions de la nostra gent a més de ser un focus constant de cultura. Ha suposat també el que Inca contàs amb un equip de gent que ha dedicat tot el seu temps lliure, esforços i fins i tot mitjans econòmics a lluitar de ple per la vida del nostre poble.

Cent anys de premsa suposen molt per a una ciutat i més per a una ciutat tan industrial com Inca. Suposa el que Inca hagi tengut un portaveu, un mitjà de reflexió col·lectiva, un nexa d'unió, un focus de cultura...

Ferrer Massanet, excel·lent periodista manacorí, ens diu: "Si fos possible, ara, reunir la premsa d'aquests cent any a Inca, quina història més viva, més completa la de les seves pàgines... Perque aquesta premsa humil, deficitari, sempre assejetada i incompresa, suposa un corpus de vivències que s'haguessen esvait per a sempre si aquests humils, assejetats i incompresos recullidors de l'actualitat dels pobles, gairebé ignorada des de la capital, no haguessin realitzat aquests treballs amb constància, desinterés i amor..."

Aquests cent anys, com he dit abans, és hora de que els deixem darrera perquè la vida no s'atura, el futur, el futur immediat, està en mans i baix la responsabilitat de "Dijous" i "Raiguer"... Que Déu, els homes i les circumstàncies ens ajudin a tots a dur a terme aquesta tasca en benefici de la Ciutat d'Inca i per molts d'anys.

Santiago Cortès Forteza

els desocupats son 825

L'ATUR HA AUGMENTAT, A LA COMARCA D'INCA

L'oficina d'atur veu acumular-se els expedients del cada vegada major nombre d'aturats d'Inca i comarca. Un atur a cops Fictici que perjudica als treballadors.

La situació laboral de la comarca d'Inca s'està transformant acceleradament, sobretot pel que fa al sector del calçat: han desaparegut les petites empreses, i van desapareixent les mitjanes, o millor dit, "canviant": els empresaris s'estimen més tancar les indústries i crear-ne unes altres en les quals un número reduït d'obers doni uns resultats de producció molt bons; els sistemes senzills: a la fàbrica es coordina la producció i, rera ella, un gran contingent

d'obers treballen a ca seva, fent les sabates. Aquests treballadors no estan assegurats, i amb això, els costos generals disminueixen a la vegada que l'empresari pot disposar dels costos generals disminueixen a la vegada que l'empresari pot disposar dels obers segons la seva voluntat, quan els necessita. Així augmenta l'atur, un atur fictici, en realitat. Encara que aquesta trampa sembli beneficiosa tant per a l'empresari com per a l'obrer (que tal vegada cobra

com aturat...) té certs aspectes negatius: per una part, per als empresaris que continuen mantenint les seves empreses perquè aquesta competència il·legal els està ofegant, i la situació desemboca en el tancament, sense altra solució; per una altra part, per a l'obrer que, sense sebre-ho potser s'està hipotecant el futur ja que no podrà cobrar, en certs casos, la seva pensió de jubilació si no té els anys necessaris de cotització, en no ser que tenguí una assegurança

com a autònom, de manera que sigui ell i no l'empresari qui pagui; a part d'això, s'ha de tenir en compte que no té assistència de la seguretat social, encara que això avui en dia potser es pugui considerar un privilegi, vista la situació lamentable d'aquesta institució.

Aquesta transformació que té lloc en el sector del calçat és coneguda perfectament pels sindicats, pels partits polítics i pels propis organismes estatals que haurien d'impedir la situació

però que la consenten i l'accepten cobrant, al mateix temps, els impostos que genera. Només el sindicat C.C.O.O. ha intentat cercar solucions, a Inca, i per això es va posar en contacte amb l'ajuntament per tal de programar una concertació laboral que arreglàs la situació. L'ajuntament no ha contestat la petició.

D'aquesta manera i per tot això, podem apreciar com l'evolució de l'atur a la comarca d'Inca és prou diferent a la de registrada tant en el conjunt de les Illes Balears com a la Península, ja que mentre a l'estat l'atur augmentava un 12'4 per cent i a les Illes creixia un 22'73 per cent, a Inca ho feia en un 34 per cent, segons les dades obtingudes per C.C.O.O. en el temps que va del març del 1983 fins al març del 1984: de 616 aturats passam als 825. L'augment, amb tot, no correspon a la situació econòmica que viu Inca, estabilitzada en línies generals, si no millor, ja que molts d'empresaris del calçat han comentat que ha estat, aquest, un bon any. Vora l'augment de l'atur potser és interessant observar que la població d'Inca ha augmentat també fins als 22.000 habitants.

F. X. R.

Foto Quetglas

PARO REGISTRADO EN LA COMARCA DE INCA DESGLOSADO POR MUNICIPIOS

En el mes de Marzo 84 y en relación al mismo mes del año anterior.—

	Marzo 83	Marzo 84	Diferencia	Porcentaje
ALCUDIA	546	666	120	*21'98
BUGER	27	40	13	*48'15
CAMPANET	69	70	1	*1'45
COSTIX	18	25	7	*38'49
LLORET	28	25	-3	-10'71
LLOSETA	157	130	-27	-17'20
LLUBI	40	53	13	*32,5
MANCOR	8	15	7	*87'50
MURO	340	305	-35	-10'29
LA PUEBLA	310	320	10	*3'22
POLLENSA	609	725	116	*19'05
SANCELLAS	44	170	126	*286'36
STA. MARGARITA	439	425	-14	-3'19
SELVA	53	80	27	*50'93
MOSCARI	53	80	27	*50'93
CAIMARI	53	80	27	*50'93
BINIAMAR	53	80	27	*50'93
LLUC	53	80	27	*50'93
SINEU	60	40	-20	-33'33
INCA	616	825	209	*33'93
	3.369	3.915	545	*16'18
BALEARES	37.233	45.695	6.464	*22'73
ESPAÑA	2.172.300	2.441.800	269.500	*12'40

EVOLUCION DEL PARO REGISTRADO EN LA COMARCA DE INCA EN LOS MESES DE MARZO DE CADA AÑO.

	C.Inca	Dif.	Porcent.	Baleares	Dif.	Porcent.
AÑO 1979	1.788	—	—	23.022	—	—
AÑO 1980	3.080	1.292	72'26	33.653	10.631	46'18
AÑO 1981	3.723	643	20'88	43.734	10.081	29'96
AÑO 1982	3.866	143	3'84	41.037	-2.697	-6'17
AÑO 1983	3.369	-497	-12'85	37.233	-3.804	-9'27
AÑO 1984	3.914	545	16'18	45.695	8.464	22'73

UNION COMARCAL DE CC.OO. INCA

FINISTERRE, S.A.

COMPANIA GENERAL
DE
SEGUROS

c/ Vidal, 5

Tel. 50 45 16

INCA

A TODOS LOS QUE NOS HONRAN CON SU CONFIANZA. GRACIAS.

A QUI FA POR LA RECONVERSIÓ INDUSTRIAL DE LA PELL?

Estam vivint a Inca un fenomen socio-econòmic —anomenat de diferents maneres segons qui parla— constitueix una única realitat: empobriment i retrocés econòmic i social de la nostra gent, de tots els inquers.

Dir que això no sols ocorre a la nostra ciutat, sinó que és un problema general, no ens pot servir de conhort, ni femos caure en el conformisme, per ver que sia.

Davant situacions adverses hi ha qui, malgrat les dificultats, té possibilitats i sebres per desviar cap als altres els pitjors efectes de les males èpoques, i així sortirse'n amb el menor perjudici possible. Es per aquí que hi ha el mal. La crisi hi és, això està fora de dubte. Però el que és també cert, és que el mode en en que s'està passant a través d'aquesta crisi no és —ni de molt— la més lògica ni la més justa. No és aquesta una afirmació gratuïta, sinó —desgraciadament— una rea-

litat que tots coneixem, i a més, està demostrada per xifres i estadístiques.

A les possibles solucions a aquesta situació cadascú les anomena segons el seu punt de vista:

—reconversió industrial, per aquells qui pretenen un procés racionalitzat d'adaptació de les indústries de la pell a la nova situació, per medi d'un conjunt de mesures.

—reducció de plantilla i de despeses, per als qui contempen només una part del problema: la que afecta únicament els seus interessos més immediats (i recalcam més immediats).

—Acomiadaments salvatges, per als qui contempen la possibilitat de quedar-se sense feina, i per tant veuen un futur absolutament incert.

Però, quins són els fets que ens permeten fer aquestes consideracions? Aquests són, expressats en números i tants per cent, és a dir, en llenguatge objectiu:

El sector de la sabata en crisi: les velles fórmules no ens ajudaran a sortir d'ella.

	INCA		BALEARS	
	nombre aturats	incem/dism.	nombre aturats	incem./dism.
1982	3.866	—	34.521	—
1983	3.369	-14,75	33.108	-4,1
1984	3.914	*16,18	37.013	*11,80

Tot i que les xifres indicades són globals, de tots els sectors de l'atur a Inca i a Balears respectivament, en el cas de la nostra ciutat la incidència de la pell i el calçat és determinant i segueix una evolució quasi paral·lela a la de l'atur global de tots els sectors.

Concretament, segons informacions a que hem tengut accés, hi ha un total de 18 empreses del calçat i accessoris d'Inca que han sol·licitat acollir-se al Decret de Reconversió de Maig de 1982, quan governava la U.C.D.

A pesar de l'increment d'un 16'18 per cent de l'atur d'enguany (dades referides als vuit primers mesos), respecte a 1983, s'estima que la producció en el sector del calçat, no tan sols no ha disminuït, sinó que inclús pot haver augmentat. Com explicam doncs aquesta paradoxa?

Si fos que els sistemes de producció i les maquinàries haguessin estat renovades i millorades per permetre aquest miracle, només s'hauria produït una de les dues parts de la regressió econòmica a que ens referim: la d'existir un major nombre de treballadors aturats, és a dir de famílies amb problemes econòmics i socials molt greus. Amb això, el nivell del poder adquisitiu dels inquers està davallant considerablement, cosa que està afectant clarament de forma negativa al comerciant, que també surt per-

dent amb l'actual situació.

Però dissortadament no és aquest el cas. Ni tan sols és que s'estiguin millorant els sistemes de producció. La realitat crua, és que, dels qui han estat acomiadats de les fàbriques, molts estan treballant en condicions que ens duen trenta anys enrera, considerades en termes de nivell de desenvolupament social: sense seguretat social i fent competència deslleial als qui treballen en les degudes condicions. Endemés d'aquests, n'hi ha d'altres que treballaven a altres sectors, que s'han incorporat també a aquest vertader mercat negre del treball. No hi ha cortines de fum que puguin amagar que aquesta és la nostra realitat avui per avui.

El tema de la reconversió industrial, com és sap, intenta esser un sistema racional de mesures adaptades a cada empresa perquè pugui continuar essent viable com a tal empresa. Inclueix però un control de la situació real en que es troba l'empresa, —en certa mesura— per tal que les determinacions adoptades vagin en benefici de tots els qui hi treballen.

S'ha de dir molt clar en aquest sentit, que per a bastants de responsables de les empreses que n'estarien afectades (però que no desitgen el més mínim tipus de control), aquest intent de la reconversió racionalitzada, ha quedat ja en un

Dissortadament a Inca no se milloren es sistemes de producció.

Quarters, 7.
Tel. 50.38.63
INCA

SONOVISION

SERVICIO TECNICO Y VENTA
Radio - TV - Sonido - Autoradio

Distribuidor de:

SABA, BLAUPUNKT, MARANTZ, MITSUBISHI AUDIO

Paul Y Catherine

os invitan a
ver sus novedades

Calle Barco 12
Inca
Islas Baleares

tel. 50.38.77

simple objecte de comentari irònic, contemplant-se als aconeteixements i presentar fets consumats al seu gust i estil. Aquests determinats "tecnòcrates", han tengut les mans molt ocupades en acomiadar personal i fer "reduccions de plantilla" (només oficialment, perquè com ja s'ha dit tenen una plantilla "incrementada" de treballadors "sumergits").

Hi haura tal volta opinios que considereran com un salvament d'empreses a aquests procediments, però —de fet—, l'únic que s'està produint per part dels reductors de plantilla a ultrança, és una contribució decisiva a l'empobriment i endarreriment de la nostra ciutat.

Els reductors de plantilla a ultrança contribueixen a l'empobriment i endarreriment d'Inca

Es, per tant, ja més una ironia que altra cosa en molts de casos, parlar de reconversió a aquestes altures al sector de la industria de la pell/calçat a Inca.

Aquesta disminució del nivell de vida del treballadors i en conseqüència dels comerciants, no afecta de la mateixa manera als indus-

trials, però representa al mateix temps per ells, a mig o llarg termini, una reducció de les vendes per la mala situació en que es troben els compradors potencials. Però el que encara es pitjor, significa quedar al marge de renovacions d'actiu fix, que determinen per el dia de demà la competitivitat i possibilitat de subsistir de

les pròpies empreses. Sembla que aquelles que es volen acollir a la reconversió en canvi si que ho han assumit.

Caldria qüestionar quina política de futur pretenen dur a terme aquest sector d'industrials que com s'indica estant seguint els més diverses procediments més o manco camuflats —sense voler entrar en la reconversió—, per al pretès sanejament de les seves empreses.

La comunitat d'Inca mereix i reclama millor servici de la seva part, que no que ens vulguin treslladar a èpoques atrasades, suprades ja fa temps.

L'ESTEL

Foto Quetglas

SNACK - BAR

LEO

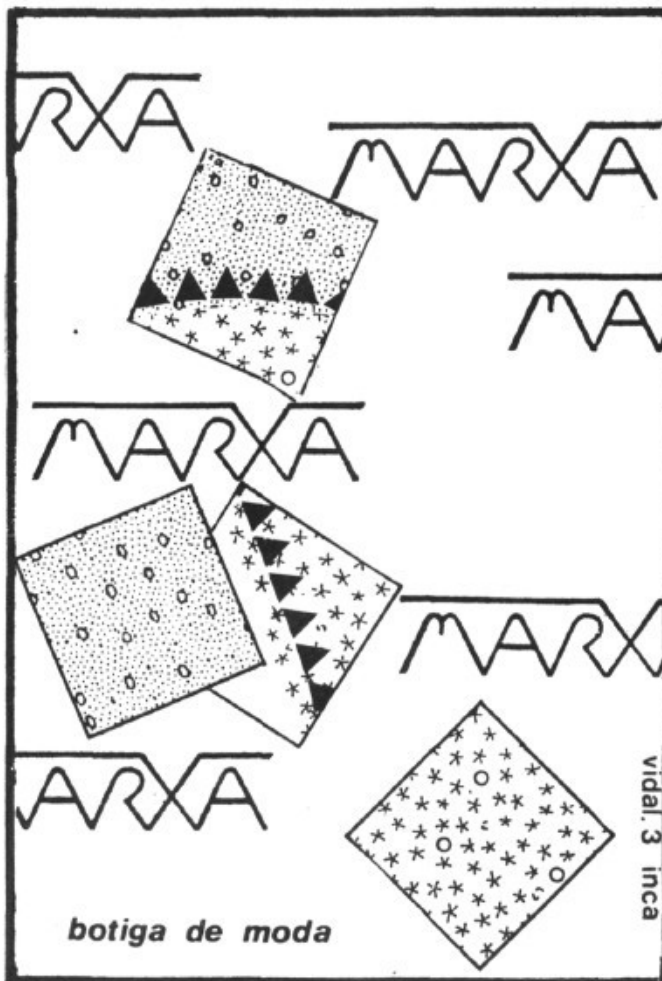
**Especialidad:
Tapas variadas y meriendas**

Tel. 50 00 16

Plaça Quartera, 1 - INCA

GOOFI

botiga de moda

MAKOS

bisbe llompart, 98

**Moda lleugera
calçats per infants**

inca

cap de cantó

sa comare

AQUEL MATI A INCA, MERCAT DEL DIJOUS

■ Ho vàrem dir fa temps, a **Inca ensabonar-se és un risc**. Per desgràcia i a pesar de les manifestacions triomfalistes la frase té avui plena vigència i són molts els que pensen que la situació no està, ni de molt, en vies de solució. Membres d'anteriors consistoris han repetit aquests dies que fa falta tornar a aqüífers abandonats i per a molts estaria justificat fer una gran despesa per dur l'aigua des de Son Fiol si això garanteix el subministrament. En aquest sentit i a la vista de la realitat que suportam seria procedent que Antoni Pons digués per què no ho fa, però amb arguments nous i sòlids. I en tot cas, sense pronunciar-nos cap a un o altre costat, demanam:

¿S'ha fet un estudi, **seriós**, de les necessitats presents i futures i de les actuals i possibles solucions al problema? No, idò, ja comença a ésser ben hora!

■ I saps que n'ha tornat aquesta gent, de "**castellano-parante**"! Abans ens feien uns programes de festes i de fires la mar de curiosos, amb traducció simultània. Ara, res de res. Tot en la llengua de l'**Imperi** i qui vulgui normalització lingüística que es llesgui les rondalles. I lo bo és que els aires de Nova Planta que corren per aquesta ciutat, no són deguts als "Felipes V" de torn que hi ha a l'Ajuntament. També l'**Associació de Comerciants** ha entrat en aquesta dinàmica i escriu els seus programes en castellà. No, i això que aquests polítics estimen "**lo nostro**". Deu ésser que la llengua no ho hés.

■ Aigua no en tindrem. Normalització tampoc; ara, **casa consistorial**, en tindrem... i de **pinyol vermell**. Quins marbres, quins ordenadors i quins despatxos! Esperem que els exusats estiguin a tò, perquè al pas que anam, seràn molts els que prendram llum de Na Pintora i faràn allò que va fer aquella ja famosa mestra i els seus alumnes.

■ Ara, això sí: a Inca tenin tot allò que no hi ha a Mallorca. I si no, ja em direu: Qui va tenir abans que ningú a l'illa un **gratacels en pla Nova York**? Qui va ser el primer poble en exhibir municipals amb pistoles de calibre respectable i

imatge de "far-west", preparats per fer front a qualsevol increment de la inseguretat ciutadana, fins i tot quan no se sabia què era això? Qui va avançar-se als temps que vivim assumint febrilment la greu tasca d'esbucar qualsevol edifici que tengués més de vint anys? Idò ara també ens hem avançat i hem estat els primers en poder veure la TV-3. **Som l'enveja de Mallorca** quan contam amb suficiència les darreres peripècies d'en "J. R." i les ocurrencies d'Angel Casas. I és que... comunicar-se és conviure.

■ Una altra cosa a destacar: **una publicació d'Inca** ha aconseguit l'indiscutible mèrit d'arribar **als deu anys de vida**. La gent ha estat possible, sobretot, als qui fan "Dijous". Vaja des d'aquí el nostre reconeixement per haver aconseguit que aquest setmanari hagi arribat a aquesta respectable edat.

■ —I què m'en direu dels ciutadans? El batle, que vol reconvertir les que són "**de l'ofici**" i les que són de l'ofici que es queden sense locals. Ara mateix els carrers no donen abastament per acollir el personal i deu ésser per això, que aquesta comare, ha sentit a dir que **una sèrie de locals d'Inca**, pensen dedicar-se a acollir les desvalgudes professionals de l'ofici més antic. Tot el poble va com a remogut.

■ —Engany ja està, però sembla que és ben hora que se canvi l'estoc de lluminària nadalenca. Perquè, els qui ja duim un poc corregut per aquest món, recordam que allò que es posa era, en un temps llunyà, **un estel, o una campana**, o el que sigui. Però els que duen poc per aquí, els nins que són els teòrics beneficiaris principals de tot això, no en treuen res en net. I de passada, que les llums arribin als barris. Si no és demanar massa.

■ No, i aquest Nadal hi anirem, despistats, si volem sebre en quin anys ens tromba. Ja em direu: **el rellotge de La Sala** té vacances i els qui vulguin sortir s'hauràn de fiar del sentit de l'orientació de cada un. Ara que sempre queda el recurs de celebrar-ho dos o tres pics per si de cas. **Molts d'anys idò!**

Presenta vuit pressumptes irregularitats

L'abocador de fems d'es Pla: Un incontrolat a dins ca nostra

L'indubtable interès que té el fet de l'adjudicació del servei de recollida dels fems a Inca per als propers anys, acalla, aquests dies, una qüestió igualment important. Ens referim en concret a l'abocador de fems conegut com a "des Pla", autèntic focus incontrolat de possibles contaminacions i d'incontables molèsties de tot tipus. Per desgràcia, Inca ha de suportar en els seus voltants un lloc que descalifica als qui el permeten. Sense que les evidents senyes de degradació hagin aconsellat fins ara la sensibilització de les nostres autoritats, i si tenim en compte que la situació, evidentment legal, de l'abocador controlat de Son Reus a Palma ha provocat les més enceses crítiques de l'oposició municipal de Ciutat, haurem de concloure que a Inca ni majoria ni oposició han sintonitzat una vegada més - amb un tema que preocupa i que pot tenir conseqüències imprevisibles.

Els dos-cents milions de pessetes que suposa l'adjudicació del servei de recollida de fems a Inca i, per tant, la total actualitat d'aquestes temes, ens han de permetre parlar de l'abocador des Pla. La perspectiva que les empreses que han optat al concurs oferten la possibilitat de dur els fems de la ciutat fora de la comarca no és una raó que minvi la

RELACIO DE PRESSUMPTE IRREGULARITATS DE L'ABOCADOR DES PLA

- No té ventilacions per al possible gas metà.
- Està en combustió permanent, produint forts olors.
- Hi ha moltes rates i no hi ha recipients per raticides.
- Està damunt un torrent sense protegir.
- Els fems no es cobreixen amb 20 centímetres de terra.
- No hi ha vigilància de cap tipus.
- No hi ha protecció per evitar volada de plàstics i papers.
- No compleix les normes vigents.

El problema de l'abocador de Fems d'Inca s'agreua perquè són molts els pobles que en un futur poden emprar-lo.

nostra preocupació. En major o menor mesura, l'abocador d'Inca continuarà essent utilitzat i, per tant, els perills que suposa, continuen vigents, a la porta mateixa de casa nostra.

ta ha seguit el tema de prop. De les consultes amb experts en la matèria, la constatació d'una realitat ben esfereidora i evident i la lectura dels textos legals al respecte, hem cregut trobar les següents possibles irregularitats.

Un equip d'aquesta revisi-

Hem primer lloc hem de dir que l'abocador de residus sòlids des Pla no compleix en absolut les normes vigents. Diguem tot d'un cop que aquesta no és una circumstància única a Mallorca. PerÒ, pensam, és l'única que ens interessa i per això voldríem contribuir a que es tengués consciència del fet.

El femer planteja potencials perills com el que es despren del fet que no té cap tipus de ventilació. Els fems en descomposició produeixen perilloses emanacions de gas metà. Això possibilita l'existència d'una energia incontrolada que la llei vol dominar. L'absència de ventilació es una convida permanent al possible accident. Tot i més si tenim en compte que l'abocador està en combustió permanent. Aquesta avinentesa provoca, a més, l'emanació continuada d'olors fortes i desagradables.

La situació, com a d'altres llocs en condicions similars, provoca l'existència d'una nombrosa quantitat de rates. Això ni es preveu ni es preveu ni es combat, essent evident l'inexistència de recipients per raticides, tal i com seria desitjable.

PERILLS DE FILTRACIONS

L'abocador de fems de la comarca d'Inca està situat just damunt un torrent.

Aquest llit natural d'aigua no té en absolut protecció. El perill d'això es evident: ara comença la temporada de pluges i una aiguada torrencial podria durse'n part de les deixalles dipositades. A més hi ha el perill de les filtracions, un perill potencial i imprevisible.

Està legislat que la capa de terra que cobreix els fems ha de tenir vint centímetres. La simple contemplació de les feines que es realitzen en aquest recinte demostra que, aquesta, és una altra de les disposicions

que diàriament s'incumpleixen.

Per tal d'evitar, almenys, que les nombroses irregularitats afectin a la seguretat de les persones, seria desitjable que l'abocador estàs vigilat. Es ben evident que no hi ha vigilant de cap tipus i que la possible visita de persones alienes a aquests perills —nins jugant per exemple— no s'evita ni es pot evitar.

De les incomoditats que el recient suposa per als veïnats ja n'hem parlat.

Els olors, les rates i altres animals —importantes quantitats de mosquits— són algunes d'elles. Ara hem d'afegir que no hi ha protecció de cap tipus per evitar que els plàstics, els papers o d'altres objectes lleugers, volin. Totes les finques dels voltants es veuen perjudicades per aquesta situació.

Una ciutat com Inca, les mateixes necessitats comarcals i les previsions de les autoritats autonòmiques de dotar a la part forana d'abocadors en condicions haurien d'exigir unes millors

condicions per a l'abocador d'Inca.

Si algú es demanava en quina línia s'havia d'actuar aquí hem exposat algunes possibles respostes. L'existència d'un abocador en aquestes condicions ens fa pensar si tot el progrés sols ens serveix per partir les conseqüències del nostre consumisme, si els nostres polítics sols són competents per decidir on s'han d'abocar els nostres fems sense preveure les conseqüències d'una acció incontrolada i degradatòria.

Les queixes dels veïnats i dels qui també protesten per l'estacionament dels camions dels Fems —a la carretera de Sineu— cauen com a pluja sobre la mar en els despaxos de la casa consistorial.

Artesania

JUCA

dureta, 30 Inca

HIPRA

comercial
veterinaria
y
ganadera

Distribuidor de **PAYMON CAN**

M. BISELLACH, 26

INCA

Lamentable estat del jutjat

Un dels problemes que més afecta la societat inquera és l'estat i el funcionament del Jutjat, lamentable i insuficient del tot.

Les deficiències provenen de la mala planificació del govern central en temps de la dictadura, i del fet que deixàs totalment abandonats els jutjats de la "perifèria": així, els jutjats es quedaven ancorats en el passat. Amb el d'Inca, el que va passar va ser que va anar fent-se insuficient, en personal, en espai útil i en accesoris a causa del creixement industrial que experimentava la seva zona d'influència.

Les conseqüències d'aquesta situació són diferents i, en certs casos, freqüen la il·legalitat: retards en la resolució dels casos (d'alguns mesos fins a alguns anys...), amb la qual cosa se llei perd una de les seves principals característiques: canvi continu dels jutges que, davant la situació, desitgen partir a un altre destí; l'actuació mateixa dels missers per accelerar els expedients ara mateix s'investiga es denuncia de que entre tots podria existir el paga-

ment d'un funcionari perquè tracti d'accelerar els tràmits, —així al menys ho ha comentat la premsa balear en certes ocasions—; l'excessiva burocratització (un exemple: per sol·licitar una fe de vida a vegades s'han hagut de presentar deu instàncies!), etc. No són, però, totes les deficiències: a més, assenyalem l'estat del depòsit, per exemple, amb fugues freqüents.

La premsa balear ha comentat, parlant d'aquests temes, les possibles irregularitats que, tant en el jutjat d'Inca com en el de Manacor, s'han pogut produir. Per això, l'Audiència Territorial ha decidit realitzar una investigació sobre la que hi ha retencions, segons fonts consultades, el procediment és una manera d'eludir responsabilitats. El principal factor que continua aquesta situació són els encarregats de donar el vist-i-plau a la construcció d'uns nous jutjats.

Fa temps que s'en parla,

del nou jutjat. L'ajuntament ha cedit, fins i tot, un solar (on hi hauria la casa de Cultura) a la plaça des Bestiar que permetria, a més, recuperar per a la ciutat un dels seus ja pocs recintes monumentals, però les obres, com sempre, es retarden.

Darrerament s'ha comentat la possibilitat de construcció d'un jutjat a Sa Pobla, que cobriiria tota la zona de Muro, Ca'n Picafort, Santa Margalida, etc..., i això ocasionaria, per una part, la disminució dels ca-

sos en el jutjat d'Inca (cosa que agilitzaria el seu funcionament), però per una altra reduiria l'activitat econòmica local perquè el jutjat de Sa Pobla s'encarregaria d'una zona molt extensa i de molta activitat pel que fa a casos jurídics. Per tot això, certs sectors han proposat que la zona d'actuació d'aquest nou jutjat es reduís el més possible.

Foto Quetglas

PELUQUERO UNISEX

Calle Martin Meuco, 20 · Tel. 503013 · Inca

Para mayor comodidad RESERVE. HORA

ZAPATOS DE PIEL
SOULIERS EN CUIR
LEATHER SHOES
LEDER SCHUHE

Calzados Herrera

Cran Via de Colon 188 · Tel. 50 36 96

Bartolomé Riutort, 10

(Frente Parada Autobús)

San Bartolomé, 17 · Tel. 26 41 36

INCA · Mallorca

CA'N PASTILLA

(Mallorca)

EL ARENAL · Mallorca

Albertí, Ramón Aguiló i Félix Pons; respectivament el millor polític, el polític més popular i el millor parlamentari segons opinió majoritària dels professionals de la comunicació més dedicats a la política.

segons els periodistes especialitzats

Les Balears no tenen bons polítics

Es coneguda, encara que no tabulada ni sistematitzada, l'opinió que els polítics de les Illes tenen de la premsa. Hem de dir que aquesta opinió no és, en general, molt bona. Des dels que menyspreen superficialitat d'alguns professionals fins als que deploren la manca d'objectivitat, passant pels que dubten de la professionalitat d'alguns periodistes, la gamma d'opinions no és, en general, repetim bo-

na per a la gent del gremi de la ploma. Aquesta perspectiva, evidentment subjectiva i sustentada pels qui han de veure contat i comentat periòdicament el seu procedir públic pot ser contrastada per l'enquesta que publicam. Creim que aquestes opinions que manifesten el nostres entrevistats, tenen, a més a més, el valor que té el judici de qui gaudix d'un privilegiat lloc d'observació.

Els entrevistats són vint professionals de la comunicació que, en la seva feina diària, tenen l'oportunitat de tractar molt de prop els nostres polítics. Hem volgut que la representació triada fos significativa en relació a aquesta dedicació diària. Creim que, més o manco hem seleccionat una mostra que respon als nostres desitjos.

Excepte una oportunitat a l'autocrítica, que ha estat recollida d'una manera molt responsable, totes les preguntes fan referència als nostres polítics i als partits d'aquí.

QUESTIONARI

1. Quin partit té els millors dirigents, líders i quadres?
2. Quin partit està duent a terme una feina més destacable, comparativament, en les nostres institucions?
3. Tenen les Balears uns bons polítics?
4. Qui és el millor parlamentari?
5. Qui és el millor polític?
6. Tenen els polítics balears una bona premsa?
7. Qui és el polític més popular?

L'enquesta va ser feta a finals del mes passat, quan al Parlament s'aprovava la qüestió de confiança plantejada pel president Cañellas.

i els enquestats pogueren aportar dades des de diferents perspectives: Parlament, Govern, consells insulars, ajuntament de Pal-

ma... Advertim la falta de consultes a periodistes menorsquins i civissenes, encara que els polítics d'ambdues Illes són coneguts aquí i han estat tinguents en compte pels entrevistats.

No és la nostra intenció fer un anàlisi dels resultats, però sí que volem explicar i resumir les circumstàncies i condicions de l'enquesta. En aquest sentit direm que les preguntes foren proposades als consultats sense incloure possibles respostes.

Les contestacions no foren en ocasions categòriques, però en aquests casos ens ha estat impossible re-

POLITICS

	F. Pons	J. López Casasnovas	R. Aguiló	J. Albertí	G. Cañellas	J. Cladera	M. Durán	NS/NC/CAP
Millor Parlamentari	13	6	—	—	—	—	—	1
Polític més popular	—	—	11	8	6	—	—	—
Millor Polític	3	—	6	7	—	1	1	3

collir les matissacions. En tot cas volem deixar aquí constància que a la pregunta. Tenen els polítics balears bona premsa?, les respostes afirmatives foren molt subgallades amb expressions com "Massa bona" o "Escel·lent, la premsa tracta massa bé als polítics d'aquí". La pregunta Tenen les Balears bons polítics?, ha estat contestada afirmativament per tres persones que afegiren a l'afirmació la paraula "alguns".

Quant a la pregunta sobre la feina més destacable, es fa constància que no té cap valoració positiva ni negativa. Pel que fa al millor polític, direm que alguns han fet constar que, per a ells, el fet d'esser el millor polític és una circumstància que pot tenir connotacions negatives. Afegirem finalment que algunes preguntes donen un número de respostes superior a les vint i és perquè els consultats han citat expressament dos noms.

	SI	NO
TENEN ELS POLITICS BONA PREMSA?	9	11
TENEN LES BALEARS BONS POLITICS?	3	17

Per realitzar aquesta consulta hem demanat el parer a dos professionals dels diaris i de la televisió i a un de les ràdios, gabinets de premsa i agència Efe. Aquesta decisió l'hem presa perquè pensam que hi ha mitjans que dediquen més espai i més professionals a seguir aquests temes i que, com a causa o efecte d'això, són consultats d'una manera preferencial pels que cerquen informar-se de la política i dels polítics. Aquesta raó quantitativa no té res a veure, per suposat, amb el

RELACIO COMPLETA DELS ENQUESTATS:

nivell dels periodistes que treballen en un o altre mitjà d'informació.

Per fer aquest treball hem parlat amb: Javier Zuloaga de l'agència Efe; Jesús Tomás Benito de Ràdio Mallorca; Juan Riera de Ràdio Popular; Alfonso Salgado de Ràdio Ca-

dena; Germà Ventayol d'Antena 3-Última Hora; Andreu Manresa de Ràdio Nacional; Josep Massot i Ma. L. Terrasa de "El Día"; Juan Torres Blasco i J.A. Caimari de "Balears"; José Jaume i Biel Vilanova de "Diario de Mallorca"; Antoni Palmer i Paloma Suris de "Última Hora"; Sebastià Verd i Eduardo Jiménez de TVE-Balears i també han estat consultats els gabinets de premsa del Parlament Balear, Govern Autònom, Consell Insular de Mallorca i Ajuntament de Palma.

PARTITS POLITICS

MILLORS DIRIGENTS, LIDERS I QUADRES

FEINA MES DESTACABLE

FSB/PSOE	AP-B	UM	PSM	PS. MENORCA	CAP
18	—	—	—	—	2
12	1	2	1	1	3

RAMON FIGUEROLA, EL MILLOR POLITIC D'INCA

Semblants preguntes hem volgut formular als corresponents a Inca dels quatre diaris de Palma i als responsables dels informatius de Ràdio Balear. Aquí la tabulació dels resultats ha estat impossible perquè les respostes no han estat, en cap cas, concretes. Fins i tot hi ha hagut dificultats per que algú contestàs. Entorn al tema dels partits, hi ha un cert consens en afirmar que els partits a Inca no tenen bons conjunts de dirigents i sí algunes bones in-

dividualitats. Quant a la feina realitzada, es destaca la labor de la majoria d'UM, més com a abundosa que com a profitosa. De l'oposició, la feina de la qual és considerada pobre, els partits més destacats són el PCIB i AP-B.

Els corresponents a Inca pensen que a la nostra ciutat hi ha bons polítics, encara que molts dels possibles destacats no han volgut participar encara en el joc polític d'una forma directa. Igual valoració posi-

tiva concedeixen els entrevistats a la seva labor, així i tot accepten el fet que algun diari pot tractar segons quins temes amb parcialitat. També es destaca el fet que a un poble la crítica és més difícil que a una ciutat gran.

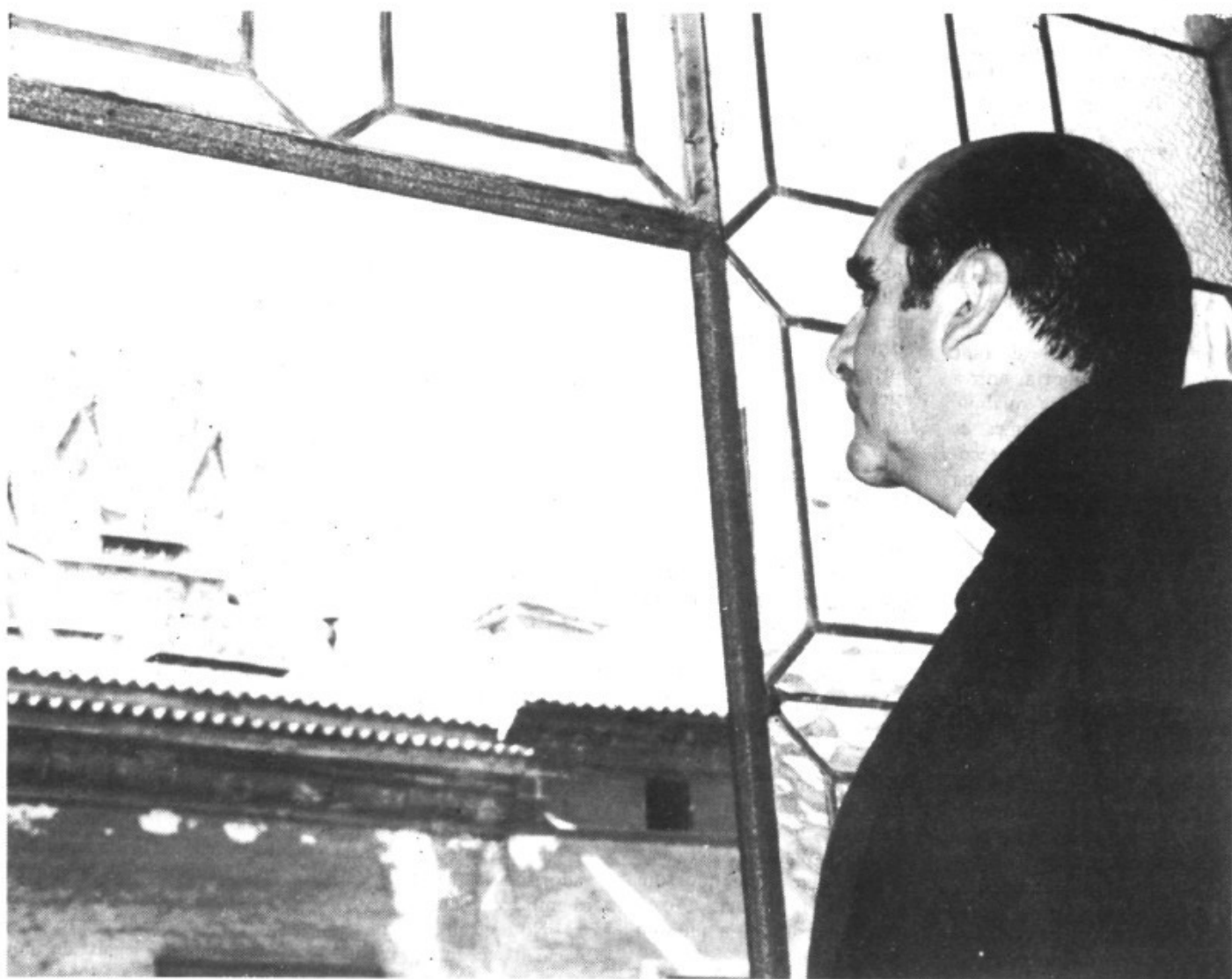
Finalment i a l'hora de destacar un polític, tots els corresponents parlen de Ramon Figuerola, que és per tant el millor considerat. També obtenen algunes citacions Cristòfol Soler, Antoni Pons i Angel Garcia per aquest ordre.

línia calenta

Teodor Ubeda, bisbe de Mallorca

“Cap Papa ha estat tan revolucionari com Joan Pau II”

A la porta del seu despatx sempre hi ha gent que espera per demanar. Ansies confiades de mil diferents favors, baix la mirada distant de tots els papes que a l'església han estat.

El bisbe de Mallorca Teodor Ubeda va néixer a Ontinyent, un poble interior del sud-oest de la província de València. De família treballadora, son pare va viatjar a França i, en tornar, montà una petita indústria de construcció. Als 24 anys, després d'estudiar en el seminari de València, fou ordenat sacerdot. Després estudià 3 anys a Roma i ocupà els càrrecs de vicari i rector en diferents parròquies de la seva terra. Posteriorment fou Vicari Episcopal i, el 70, Bisbe d'Eivissa. Finalment, l'any 1971, és nomenat Bisbe de Mallorca.

La vida quotidiana de monsenyor Teodor Ubeda té, amb les lògiques excepcions, un aire de normalitat: "Me passeig per la ciutat, vaig al cinema de tant en tant i si importa, entr a un bar a prendre qualche cosa. De totes formes és cert que la gent me reconeix pel carrer i això és una espècie de dificultat per de fensar la meua intimitat.

Dels "hobbies", de les ocupacions en què la gent inverteix el temps lliure, monsenyor Ubeda elegeix el futbol i la música: "De jove vaig jugar bastant al futbol i he estat un gran afeccionat a aquest esport. M'agrada molt la música clàssica i som molt afeccionat a la pintura. Fins i tot faig algun dibuix, però sobretot m'agrada contemplar la pintura".

Han passat els temps en què el pensament de l'església era monolític. Ara es coneixen tendències i els ob-

"Faig algun dibuix, però sobretot m'agrada contemplar la pintura"

servadors qualifiquen els membres més destacats pel seu progressisme o pel seu conservadorisme. El bisbe de Mallorca ha tengut actuacions que, en principi, poden semblar contradictòries: per una banda la seva opinió sobre la teologia de l'alliberament —un moviment progressista— i per una altra una censura al comportament d'un home polèmic: Jaume Santandreu. Teodor Ubeda no hi veu, en això, contradiccions: "Crec que són dues coses completament diferents, no es poden comparar una amb l'altra".

"Crec que sebre si som progressista o immobiliista és una simplificació i no es pot contestar d'una manera absoluta. Dins el plantejament de l'església hi ha coses que s'han de conservar necessàriament si volen conservar la identitat i en aquest cas diria que som immobiliista. Hi ha coses que hem de canviar si volem mantenir l'eficàcia i amb això diria que som progressista, inclinat a canviar. En resum diria que som realista".

Per concretar aquest tema, parlem d'algunes qüestions El matrimoni, per exemple.

"Som un convençut diu el nostre bisbe dels béns que suposa l'estabilitat del matrimoni, sobretot pels casats i més pels seus fills. Per això desitjaria que el matrimoni fos estable i no hagués de plantejar-se la dissolució. Ara, això no vol dir que jo no reconegui que hi ha gent que no creu ni en Jesucrist, ni en l'església i per tant no seria estrany que no cregués en el seu matrimoni tal com l'església el planteja. Per a ell el matrimoni pot ésser una altra cosa. Lo desitjable per a mi fins i tot des d'un punt de vista humà, seria que tot hom visqués d'una manera estable. Però entenc que, veient-ho com la persona de qui se practiqui el divorci la separació o com se li vulgui dir.

—Creu que beneficien a l'església els aires de conservadorisme instal·lats al Vaticà amb Joan Pau II?

—No crec en aquesta afirmació. Crec que el Papa és

en alguns aspectes conservador i en altres molt progressista. Cap Papa ha estat tan revolucionari en els plantejaments de doctrina social de l'església, com Joan Pau II. Lo que passa que, d'això, quasi ningú en parla. La gent, si parla ho fa de les relacions sexuals, del matrimoni, qüestions en les quals efectivament és conservador. Però una encíclica com la que ha escrit sobre el treball i les qüestions econòmiques i laborals, és lo més revolucionari que es pugui imaginar dins la doctrina social de l'església.

—Creu que el paper de la dona en general i de la casada en particular és el que li reserva l'evangeli?

—La perspectiva cristiana reconeix totalment la dignitat de la dona i els seus drets en igualtat amb l'home. Això no vol dir identitat completa. Crec que res ha d'afectar a la dignitat de la dona i al seu nivell de decisió. Hi ha moltes reivindicacions de la dona que són justes respecte a la seva professió, al tracte, als plantejaments legals de la

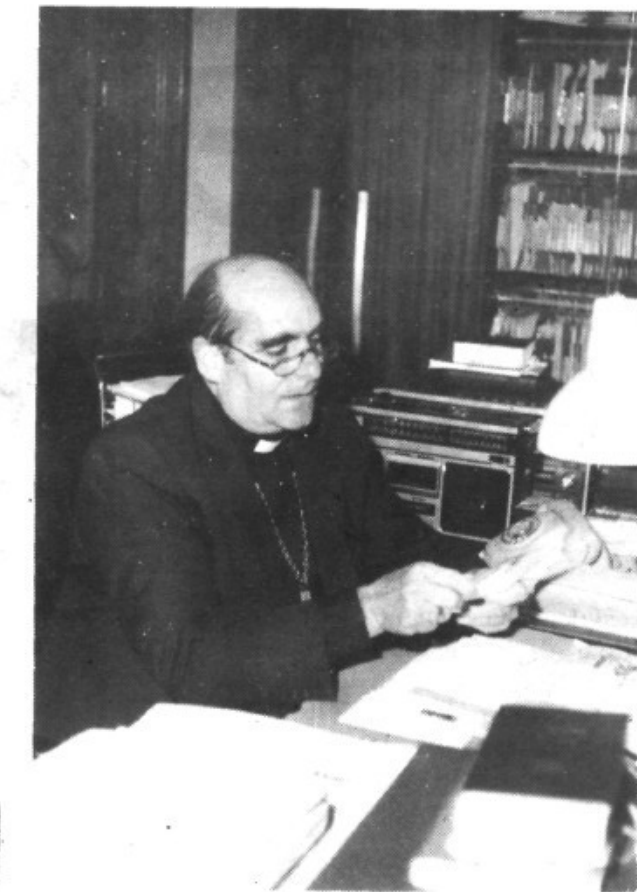
seva justícia. "La casada ha de tenir drets semblants als de l'home casat".

EL BISBE I EL PRESIDENT

Recentment el bisbe de Mallorca ha protagonitzat un fet quasibé històric a nivell mundial. Un president xinès ha conversat amb ell i ha visitat un temple cristià. La Seu de Mallorca. El bisbe en va ésser l'amfitrió i va poder fer les següents reflexions:

"Li Xiannian és un senyor molt amable, va mostrar molt d'interès per la catebral, va ser molt cordial i cerimoniós..., un poc com tots els orientals. "Crec que s'ha exagerat un poc la importància de la seva visita. Va ésser una visita turística i ell no va tenir inconvenient a mostrar-se respectuós amb les creences tan distintes a les que ell pugui tenir. Per altra banda crec que això és un signe del fet que està obert a les realitats religioses, que no té prejudicis i esper que això sigui un gest que ajudi a uns temps de millor contacte i relació entre l'església catòlica, les esglésies en general i la República Popular de Xina. Té, per tant, una certa importància, però només relativa, no una transcendència històrica com s'ha volgut veure.

Una altra notícia protagonitzada pel bisbe de Mallorca fa unes setmanes va ser la donació del seu cos a la medicina:

«Hi ha coses que hem de canviar si volem mantenir l'eficàcia de l'església»

"Per a mi és una actitud humana i cristiana elemental compartir el cos amb els altres. Vull demostrar als cristians que, des del punt de

vista religiós, no hi ha inconvenient per donar els òrgans vitals. Crec que aquestes donacions són coses elementals, de sentit comú, humà i cris-

tià i crec que les haurien de fer tots els cristians. Amb el meu gest els he volgut animar perquè facin coses semblants.

UN MALLORQUÍ MES

Després de tants d'anys el bisbe de Mallorca és un mallorquí més, una persona que ha trobat entre nosaltres una identificació completa en la seva forma de ser: A Mallorca he trobat una acollida i una hospitalitat tal que m'ha resultat molt fàcil instal·lar-me i endinsar-me en lo més profund de l'ànima de Mallorca, de tal manera que me sent un mallorquí més com qualsevol altre.

—Ja som a Nadal; quin seria el seu missatge per al poble mallorquí?

—Sobretot els desitjaria pau, que està feta de moltes coses. No pot tenir pau el que està sofrint la injustícia, fins un cert punt el que està patint necessitats materials, el que té problemes familiars, el que està anguniat. Jo voldria que tothom tengués pau i que no tengués cap d'aquestes coses que impedeixen disfrutar-la.

La simpatia i l'afabilitat de Monsenyor Ubeda ha presidit aquesta conversació que acaba. El bisbe se prepara per seguir contestant als que ara mateix entren a demanar.

Nena Ferrer

guarderia
Sol Ixent

General Luque, 85 (esq. Torreta) - Tel. 50 02 20 INCA

az

papeleria - libreria
didácticos

Comerç, 1 Tel. 50 01 53 - INCA

un parc natural per a INCA

El Puig de Santa Magdalena ha començat un procés que culminarà amb la seva total adquisició per part d'institucions públiques i, per tant, la seva integral protecció i ús públic. Aquesta important història ha tingut un moment fonamental amb la decisió de la comissió d'Agricultura del Consell Insular de Mallorca de procedir a la compra de més de 15 cuarterades del Puig d'Inca. L'acte de la compra va tenir lloc a Inca, pocs dies abans del "Dijous Bo", amb presència del president del CIM, Jeroni Alberti.

Aquesta primera passa ha estat possible com a conseqüència d'una voluntat en la que han convergit els interessos, els afanys i les opinions: és de justícia reconèixer-ho de tots els grups polítics de la nostra ciutat. I si el protagonisme final ha estat d'Unió Mallorquina per doble motiu, no és possible oblidar que els primers que en parlaren al consistori foren els d'Aliança Popular - en aquells temps Coalició Democràtica - i que l'acord del CIM obtingué el suport unànim dels grups d'oposició.

Protagonismes - que n'hi ha haguts - apart, la intenció era que l'Ajuntament d'Inca comprés les parcel·les amb l'ajut econòmic de la Comunitat Autònoma. Al Govern, on el procés ha tingut també incondicionals defensors, ben prest es va veure que el suport econòmic de l'operació era impossible. Per això, l'operació fou reconduïda i el protagonisme derivà al Consell Insular. Antoni Pons, batle d'Inca, ha defensat públicament que el CIM adquirís aquesta primera parcel·la com a argument definitiu emprant una frase que no

admet volta de fulla: "Si haguessin comprat un moble el s'en podrien dur, però el Puig romandrà sempre a Inca".

Amb la firma del document de compra, culminà

un llarg camí de moments incerts per amb final feliç. Una vegada negociat el preu de compra, el Consell Insular accedí a la propietat dels terrenys per un cost de vuit milions de pessetes

que, si bé constitueixen un preu inalterat des de fa temps, alguns han considerat com a lleugerament car.

A més de les negociacions per a la compra amb el Consell Insular, també és important ressenyar els acords arribats amb un altra organisme públic, el SECONA, antic ICONA. El concurs d'aquesta institució serà decisiu de cara a la seva gona etapa que espera a les parcel·les ja públiques del Puig d'Inca.

Ara procedeix a elaborar un "estat de la qüestió", un estudi i previsiones de les àrees a protegir més intensament i de les que es podran destinar per a l'espai públic. Els tècnics han començat a redactar una delimitació

de la zona que comptarà amb diferents graus de protecció. Així, mentre a unes zones serà possible l'accés a tothom, altres disposaran de la qualificació de zona protegida a fi d'evitar l'ús massiu de la garriga. Per aquesta raó es pretén la declaració de Parc Natural SECONA, antic ICONA. El tota la zona del Puig, idea que altra banda ja vella i que omplauria els logistes i naants de la naturalesa de la comarca.

Per a molt prest, el batle

ha donat un termini de poc més d'un any, del qual s'espera esser començament i de les que es podran destinar per a l'espai públic. Això unit als treballs per a facilitar l'accés al públic al Puig d'Inca i la seva racional utilització, s'espera que garantiran a la nostra comarca un espai veritablement

en tota l'illa.

Foto Quetglas

La compra d'una altra parcel·la per part de l'Ajuntament propiciarà un parc natural d'una extensió a tenir en compte.

La zona serà acondicionada per al seu ús públic

L'escenificació de les Matines de Nadal

per Jaume Capó Villalonga, sacerdot de Lloseta

Foto Quetglas

Des d'un bon principi, diguem que aquest article no és de investigació rigorosa sinó més bé un recordatori viu a l'escalfor del tió de Nadal que, escollit del llenyer com el més gros, ens acompanyava en la vetlada insòlita per a la nostra infantesa fins a l'hora d'acudir a l'Ofici divinal de les Matines de la Nit Sant.

El tió, per inacabable, ens resulta un símbol de la misteriosa supervivència dels nostres costums nadalencs, tradicionals, amb els trets familiars, gastronòmics, socials. Però, també, ho és de la perdurabilitat de certes institucions amb aire quasi sagrat de teatre religiós medieval que, encara, en les esglésies mallorquines i, pel mateix, en les de la nostra contrada del Raiguer, són un caliu encès i, camí de la Festa, volem avivar amb el record, dins les galerades de la nostra revista. Són tres: la Sibil·la, la Calenda i les Neules.

LA SIBIL·LA

Com dirien els ascètics, facen composició de lloc dins la Seu mallorquina. A l'Ofici de las Matines de Nadal, se cantava la novena lliçó que era un llarg fragment del sermó apòcrif de Sant Agustí contra els jueus i la cantava el senyor bisbe i es desenvolupava dins una certa escenificació. Vegueu com.

Tenint en compte que la lliçó era una dura increpació al poble d'Israel per la seva infidelitat i incredulitat a Crist, el bisbe, amb solemnitat, declamava: "*Vosaltres, els jueus, que fins avui heu negat el Fill de Déu, escoltau els testimonis dels personatges de l'Antic i del Nou Testament i, també, dels genits...*". I, a continuació, començava la desfilada personificada.

El bisbe cantor, esqueixant el vel silenciós i tenebrós de la triple volta de la Seu, citava els distints personatges:

"*Canta tú, oh Moisés, el teu testimoni sobre el Crist...*" Quedava interrompuda la lliçó i un sacerdot, amb capa pluvial blanca, pujava a la trona de l'Epístola i cantava el testimoni de Moisés.

"*Canta tú, oh Isaies, el teu vaticini sobre el Crist...*" i un altre sacerdot, des de la mateixa trona, cantava el vaticini d'Isaies, el profeta de llargs dies.

"*Canta tú...*" i, així, successivament, desfilaven els sacerdots representant els personatges bíblics com un qui acaramulla arguments apodíctics per a rebatre l'actitud del poble jueu.

Hom diu que, en plena Edat Mitja, els personatges citats compareixien amb túniques profetals, barbes, perruques, banyes de llum etc., com ho dedueixen dels assentaments registrats en els llibres de la sacristia per a tals elements decoratius. Així sí que seria una escenificació del teatre religiós medieval dins les esglésies.

Al final d'aquesta desfilada que es coneix amb el nom de "*Ordo prophetarum*", el bisbe cridava a declarar la Sibil·la puix que heu de saber que, entre els cristians primitius, es creia que Déu, a l'Antic Testament, havia concedit cert esperit profètic a algunes dones paganes per a predisposar els gentils, amb els seus oracles, a rebre la Bona Nova de l'Evangeli. Si bé els Pares de l'Església no confongueren mai les sibil·les amb els veritables profetes perquè aquelles eren inconscients d'allò que, per inspiració divina, profetitzaven, entre els Pares llatins, gaudiren de prestigi i de crèdit molt temps. Sant Agustí s'en declara franc partidari. Les sibil·les més considerades foren la de Cumas i la d'Eritrea i el cant de la Sibil·la és, substantivament, la traducció del "*Judicii signum*", parlament d'aquesta sibil·la eritrea.

El Cant de la Sibil·la és, substantivament la traducció del "Judicii signum", parlament de la sibil·la eritrea.

Al sermó de la Calendra, un nin vestit de capellà, amb sotana i bonet de puntes, recita un breu parlament que finalitza amb un desig de Bones Festes a tots els assistents.

La frase ritual de la cita del bisbe era aquesta: "*Quid sibilla vaticinando de Christo clamant in medium proferamus...*" que vol dir que, per a saber el què vaticinà de Crist, que surti la Sibil·la. A continuació, no sortia cap nin o nina sinó sis sacerdots revestits que entonaven l'himne de la sibil·la pagana i cantaven les tretze estrofes en grup de dos en dos. Al final de cada estrofa, com al principi, el clergat catedralici repetia la rescobla sobre el final del temps quan el jutjament de tots o sigui "*el jorn del Judici*".

Així es feia a l'Edat Mitja i, pel temps, es diu que, al segle XV, els sacerdots sibil·lers foren substituïts per un nin i la Sibil·la passà a les esglésies parroquials ciutadanes i foranes. El nin, vestit de dona, com manen les Consuetes antigues, amb veu pura i flexible, anava desgranant les estrofes que, en mallorquí, un poc depurat de l'arcaic, ens han arribat fins a nosaltres. Avui, és cantada, indistintament, per un nin, una nina o una joveneta.

Per aquesta breu recensió sobre l'origen de la Sibil·la, escrita sense ínfulas de investigador ja que podeu consultar altres investigadors, musicòlegs i folkloristes coneguts, tots podem sintonitzar millor amb l'ambient de Nadal que ja es palpa pels factors comercials, postals, oficials i familiars. Més conscients, escoltarem millor el càntic sibil·lístic, acte interessant i que, segons el canonge investigador, filòleg i rondaller, Mn. A. M.ª Alcover, és un dels monuments més preuats del nostre folklore religiós mallorquí.

Revisquem el moment. Puja a la trona (si, encara, no ha estat destruïda), el sibil·ler o la sibil·lera i, apaivagat el rumor dels assistents, modulant l'orgue unes notes d'entrada, comença el cant.

Lo jorn del Judici
parrà qui haurà fet servici.

Quant a aquesta estrofa que se repeteix al final, hi ha que dir que Mn. Alcover posa "lo jorn"; Mn. Ll. Ribar escriu "al jorn" però els demás autors registren "el jorn". Les distintes formes volen dir el mateix, es tracta del dia del Judici. La paraula "parrà" significa apareixerà, compareixerà i el servici pot significar tot ser humà amb les seves obres. L'arxiduc Ll. Salvador i unes poques esglésies canten la primera estrofa en sentit negatiu, "qui no haurà fet servici" però sembla que la més encertada i correcta és l'afirmativa, "qui haurà fet servici". El citat Mn. Alcover ja es cuidava prou, cada any, que a la Seu, es cantés així com ho hem escrit, afirmativament.

Seguia el cant, "la veu cantava, lenta i llarga, com l'amorós deliri d'un rossinyol dins una espesa fornda d'abril." (Mn. Ribar)

Jesucrist, Rei universal
Home i ver Déu eternal
del cel vindrà per a jutgar
i a cada u lo just darà.

Gran foc del cel davallarrà
mars, fonts i rius, tot cremarà.
Los peixos donaran grans crits
perdent sos naturals delits

Ans del Judici l'Anticrist vindrà
i tot lo món turment darà,
i se farà com Déu servir
i qui no el crega farà morir.

Lo seu regnat serà molt breu
en aquell temps sots poder seu
moriran màrtirs tots a un lloc
aquells dos sants Elies i Enoc.

Lo sol perdrà la claretat
mostrant-se fosc i entelat
la lluna no darà claror
i tot lo món serà tristor.

Als mals dirà molt agrament:
—Anau, maleïts, en el turment!
anau, anau al foc etern
amb vòstron príncep de l'infern!

Als bons dirà: —Fills meus veniu!
benaventurats posseïu
el regne que us he aparellat
des que lo món va esser creat.

Oh humil Verge! Vós qui heu parit
Jesús Infant aquesta nit
a vòstron Fill vullau pregar
que de lo infern nos vulla guarciar!

Lo jorn del Judici
parrà qui haurà fet servici.

Al final del cant, la Sibil·la rubrica les seves paraules amb la senyal de la creu traçada amb la seva espasa. En temps enrera, amb el tall, despenjava les neules enfilades d'una i d'altra part de l'església, neules que no eren de paper sinó comestibles de color un poc moreno ja que eren ensucrades o fetes amb un poc de mel. Aquesta anècdota armava un bogiot o barbull sobretot pels al·lots assistents que no reparaven córrer per l'església, pels bancs, sobre les persones majors, per a conseguir les neules. No resistim reproduir l'expressió tan rondallera de Mn. Aivover: "*ja n'hi ha de grapades quan es neulum'cau per damunt sa gent. Ell si vols arribar a cap si no ets llest de mans, te quedes amb sa creu d'ets embats*" (albats).

També era costum que, amb l'espasa, despenjava una coca enfilada al tornaveu de la trona, coca que era per al cant de la Sibil·la com a premi a la seva actuació. Aquí tampoc no hi faltava la picaresca dels escolans que havien acompanyat la Sibil·la a la trona i, just baix, esperaven amb la boca badada, que s'equivocàs al tallar el fil, que la coca caigués a terra i en poguessen abastar algun tros. Prou es cuidava la Sibil·la de fer-ho amb seny i enganyar els escolans, avisada per la veu de la cobla popular que ens ha arribat amb aquestes tres variants accidentals:

Sibil.la aguanta sa coca
aguanta-la amb ses dues mans
que abaix hi ha quatre escolans
que baden un pam de boca

Sibil.la alerta sa coca
que no t'escap de ses mans
que abaix hi ha els escolans
que baden un pam de boca

Sibil.la aguanta sa coca
que no't caiga de ses mans
que abaix hi ha quatre escolans
dos petits i dos de grans
que baden un pam de boca.

El cant de la Sibil.la ha sofert modificacions accidentals, el bisbe don Dídac d'Arnedo, zelós complidor de les normes del Concili de Trento, la prohibí, l'any 1572; el bisbe don Joan Vich i Manrique, germà del nostre virrei, la restablí l'any 1575; el bisbe Pere Manjarres d'Heredia la tornà prohibir i amb amenaça de "escomunión mayor latae sententiae ipso facto incurrenda non hogan sibillas," l'any 1666; l'arquebisbe don Pere d'Alagon la tornà permetre però només el vespre de Nadal i fixau-vos en la pena: "los que lo hagan en otro día seran castigados con ocho días de carcel y la pena conveniente a los rectores de Iglesias que lo consienten." Com veis, tampoc no anava de berbes el senyor arquebisbe. Avui, és difícil de creure que el cant de la Sibil.la fos tan conflictiu però cada cosa a son temps i, així, pensaven els dels segles XVII i XVIII. La data de l'arquebisbe Alagon és l'any 1692.

LA CALENDÀ

Sibil.la bé la Sibil.la concentra l'emoció de les Matines, en segon lloc, cal esmentar el sermó de la Calenda predicat per un capellànet.

Segons el còmput romà antic, la calenda (Kalendis) era el primer dia de cada mes. Literàriament, significa el dia d'un senyalat esdeveniment. La nostra Calenda de les Matines no té res a veure amb el calendari.

En la litúrgia, la Calenda es recitava o cantava a l'hora de Prima de l'Ofici diví, a la vigília de Nadal i, a les Catedrals i Monestirs, es feia amb tota solemnitat. El sacerdot cantor desgranava una cronologia de dates dels principals fets de la història humana segons els diversos còmputos bíblics. Vegeu el principi i el final: "En l'any 5199 de la creació del món... 752 anys després de la fundació de Roma, l'any 42 de l'imperi d'Ocaci August, establerta la pau per tota la terra, Jesucrist, etern Déu, Fill de l'etern Pare, volguent santificar-nos amb el seu pietós adveniment, concebut de l'Esperit Sant, neix, a Betlem de Judà, fet home de la Verge Maria".

S'ha proclamat, solemnemente, la gran data i, en aquest moment, tots s'agenollen i, respectuosament, inclinen el seu front. Es la Calenda del Senyor!

La Calenda escenificada que glossam no té res a veure ni amb una ni amb l'altra citades. És un breu sermó que recita un nin o abans de la missa o dins la missa del vespre de Nadal. Qualcú ha dit si el seu origen és coetani amb el sermó apòcrif de Sant Agustí ja citat i, per aquest motiu, amb la Sibil.la. La majoria dels autors convenen que l'origen del sermó de la Calenda és posterior. No té un text típic, únic; a cada església, es fa a la seva manera i es renova cada parell d'anys. Als pobles, el compon un sacerdot i, a la Seu, al segle XVI, es deia en llatí i el componia un canonge. Vegeu l'escena.

Puja a la trona un nin vestit de capellà amb sotana sola o amb sotana i roquet i cobreix el seu cap amb un bonet amb puntes. No està hieràtic com la Sibil.la amb l'espasa sinó que, amb mímica infantívola, recita un breu parlament on, després de recordar el misteri de Betlem i el que significa per a la nostra salvació i és motiu de goig per als àngels i als homes, felicita les Bones Festes a tots els assistents i sol acabar amb aquesta cobla:

A Betlem, Verge Maria
eixos goigs vos cantarem
que les pasques celebrem
amb gràcia i amb alegria.

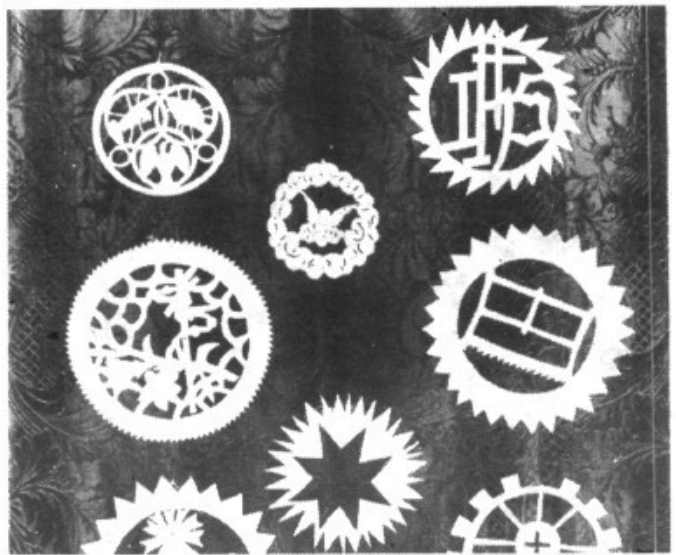
Es treu el bonet del cap per saludar i diu: Amen, així sia.

Encara es serva aquest costum a algunes esglésies mallorquines i, a altres, potser es substituï pel cant de l'Anunci de l'Àngel.

Abans, només es deia de memòria com els sermons dalt la trona però avui, com es llegeixen els sermons, també es llegeix el sermó de la Calenda.

LES NEULES

Un altre element imprescindible, dins les nostres esglésies, per les festes de Nadal, són les neules. Avui, diríem, s'ha reduït a la seva mínima

Les neules, un altre element imprescindible a les nostres esglésies per les Festes de Nadal.

expressió i queden com un enyorat record d'aquells enneulats espessos i llargs que, temps enrera, adornaven els temples.

Com element gastronòmic, les neules eren un aliment aristocràtic i el seu ús no solament era normal sinó que fins i tot estava prescrit en les Lleis Palatines i Ordenances dels nostres reis de Mallorca i d'Aragó. Jaume III, en les citades Lleis, mana que, en els dies de convit i de dejuni, al final, es donin una o dues fruites del temps "nisi" a no ser que es donin neules amb arrop. Pere IV, en les seves Ordenacions, mana el mateix "e en la fi de la taula si donchs neules ab piment". (arrop)

No fa gaire, en les taules dels nostres pares, per Nadal, era un postres que no podia faltar. Es costum de Mallorca i de l'Empordà i era tan usual, en dit temps, que es féu general el refrany que indica que les coses es facin en temps oportú: "Cada cosa a son temps i a Nadal neules".

Però, també, les neules tingueren i tenen un motiu d'ornament festós, dins les esglésies, en els dies de gran solemnitat si bé, pel temps, aquest ornament quedà relegat a les Festes de Nadal. Talment com es fa, a les places, per les festes patronals, també, dins les esglésies, es penjaven de banda a banda fils amb neules comestibles i de paper des de la vigília de la festa de la Mare de Déu de l'Esperança (18 de desembre) fins a la festa de la Puritat de Maria o Septuagèsima que, en el calendari litúrgic anterior, era el tercer diumenge o antepenúltim al Dimecres de Cendra, principi de la Santa Quaresma.

Aquestes neules penjades al fil i amb brotets intercalats de murta, de llorer o d'arboçera, amb el seu tremolor inquiet, pareixien participar i convidar a l'alegria universal, alegria comú, com diu Sant Lleó el Gran, ja que el Naixement de Crist és per a tots.

També, en popular i intuitiva pedagogia, com a record de l'analfabetisme de molts dels nostres avantpassats, l'església, durant aquestes festes, com un calendari a la vista, penjava, al llanteroner central, un enfilall de neules tantes grosses com setmanes i tantes petites com dies que faltaven, a comptar des de Nadal, fins el primer dia de la santa Quaresma.

D'aquesta història i significació neuleres, ens queda, avui, el costum de penjar neules a les llànties, la fila de neules al llanteroner major que, il·luminat, per aquestes festes, sembla un estel amb coa i les neules a la cova del Betlem parroquial, conventual o familiar.

Les monges tancades i les altres han fet i fan vertaderes filigranes amb els dibuixos a punta de les tisores. Són les de paper i nosaltres les nomenam historiades pel motiu o dibuixades per les figures. Actualment, amb elles, s'adornen els aparadors d'alguns comerços de cara al consumisme de Nadal. Les comestibles es feien i es fan amb un aparell que es diu neuler o sigui per a fer neules.

Com la mula i el bou del pesebre, les neules també vibren de goig davant Jesús recent nat i, amb elles, el cantor de la Sibil.la i el petit predicador de la Calenda.

Passen els anys i els homes, un Nadal arriba rera un altre Nadal però l'encant del pesebre de Betlem no passa perquè té transcendència, és una constant, no pertany a la història sinó al Misteri i el Misteri pertany a l'eternitat. D'aquesta perdurabilitat, de teulades avall, en participa la Sibil.la mallorquina, la Calenda i les Neules, protagonistes simpàtics dins aquesta commemoració.

Amb el seu record, a l'amor del tió de Nadal, procurem fer més amables i alegres les Festes de Nadal.

BON NADAL I DITXOS ANY NOU 1985

N.B.— Per tractar-se d'un article, l'autor no registra les cites arxivístiques o bibliogràfiques però pot respondre de les mateixes.

els cafes del mercantil

ASSOCIACIO ESPANYOLA CONTRA EL CANCER de les ILLES BALEARS

Sovint coneixem notícies relacionades amb el càncer i, encara que molts de nosaltres preferim no xerrar del tema, sabem que existeix una lluita contínua dels experts per aconseguir vèncer-lo. A Inca, comptam amb una associació per a la lluita contra el càncer que actua per a la ciutat i la seva comarca.

Miquel Ferrer, Catalina Vallori, Biel Alzamora, Jordi Llompart, Pep Busquets, Toni Pujol i Joan Marquès són els que treballen desinteressadament per promoció de la i fer possible l'existència d'un centre de prevenció.

La funció de l'associació va dirigida a procurar que Inca disposi d'un servei de

prevenció del càncer, i per això i com a primera passa s'instal·la a la "Mútua Balear" un servei de revisió per a la dona, totalment gratuït.

R. Quina casta de campanyes s'han duit a terme?

A. Cada dos anys hem organitzat conferències per als allots de setè i vuitè d'E.G.B., dirigides pel doc-

tor Señor, especialista en oncologia de la residència de la seguretat social, que a través de pel·lícules va explicant tots els dubtes que els allots puguin tenir. També s'han fet xerrades sobre el tema per a persones majors; un concurs de cartells, durant el passat curs escolar, en el qual participaren tots els col·legis d'In-

ca, amb seleccionats que anaren al concurs de Ciutat i diverses campanyes publicitàries a premsa i ràdio.

R. Com funciona econòmicament?

A. Funciona a nivell nacional. Si el servei que rep Inca amb les revisions mèdiques s'hagués de mantenir amb els ingressos recaptats aquí no bastaria més que per a dues o tres visites del metge. No hi ha per tant relació serveis-ingressos.

R. Quines aportacions econòmiques es reben a Inca?

A. Disposam de tres fonts d'ingressos: la primera són les vidrioles repartides pels comerços que encara que suposin una recaptació lenta i quasi simbòlica, a la llarga resulten efectives; existeix després la possibilitat de fer-se soci amb un donatiu com a quota; i finalment organitzam cada any un sopar en el qual es fa una bòmbola amb els premis que gratuïtament concedeixen

A. Aquest anys, entre el sopar i la tómbola es recaptarem 667.000 pessetes, de les quals un 25 per cent es queda a Inca. De la resta, Ciutat n'obté un altre 25 per cent i la central de Madrid l'altre 50 per cent, que és distribuït i serveix per convocar noves campanyes, programacions, etc.

R. Quins objectius té l'associació?

A. El seu objectiu primordial és la investigació, i l'educació de la gent respecte del càncer.

R. Ens podeu explicar en què consisteix "educar la gent"?

A. Significa donar-los a conèixer els mitjans per detectar la malaltia d'una manera precoç, ja que un diagnòstic a temps pot representar en un 95 per cent dels casos la completa curació si es troba, la malaltia, en un primer estadi. Quan arriba al segon estadi, és a dir, quan ataca els ganglis, les possibilitats es redueixen

Els experts asseguren que l'any 1992 el càncer tendrà curació en la majoria de casos

xa els comerços als quals ens dirigim, hem de remarcar i agrair la participació que hi ha hagut aquest any, tant en assistència al sopar com en els premis que s'han oferit per al sorteig. aquesta tómbola suposa la font més important d'ingressos.

R. Què representen per a l'associació d'Inca aquest ingressos?

a un 60 per cent i en arribar al tercer l'única cosa que es pot aconseguir és establitzar la malaltia i tractar el malalt perquè sofresqui el menys possible.

R. Com estroba la investigació, actualment, en aquest camp, a Espanya?

A. Sembla que la investigació no és patrimoni dels estats més poderosos. En aquest sentit, qualsevol des-

cobriment es transmet immediatament a la resta de centres d'investigació del món. Els mitjans per a la curació de la malaltia es troben a l'abast de qualsevol país, sigui ric o pobre. Lògicament depèn de la situació econòmica el fet que un país pugui desenvolupar una investigació o no pugui fer-ho.

R. Per què la Seguretat

Social, a Espanya, no es fa càrrec d'aquestes revisions?

A. Es evident que en el nostre país no disposam d'un pressupost destinat a la investigació, no només del càncer sinó d'altres malalties en general. Per això, perquè ens trobam davant aquest cas, surten aquest tipus d'associacions privades. Ara bé, quan en fer una revisió es detecta qualche problema,

dansa
→ jazz
→ expressió
→ ioga
→ gimnasia

**Estudi d'Expressió
i Dansa**

c/ dr. miguel servet, 21 - inca

FABRICA
Pacó Labrés

Gran Via de Colón, 192
Teléfono 50 51 65
INCA (Mallorca)

passa directament a mans de la Seguretat Social. Es aleshores quan un equip especialitzat en oncologia seguirà el procés adequat.

R. Quin tipus d'assistència es fa en el centre d'Inca?

A. El doctor Señor vé, una vegada al mes, a la consulta per fer les revisions ginecològiques a les dones que ho han sol·licitat abans. Només atenen les dones, ja que les revisions per als homes necessiten uns mitjans diferents i la nostra associació només els té a Ciutat.

R. No creis que la gent, en aquests casos, s'estima més anar al metge de capçalera o a l'especialista?

A. Aquest servei no té com a objectiu curar la malaltia, sinó detectar-la, ja que és l'especialista qui dirà quin tractament és millor. El nostre consell és que una persona no es limiti només

a aquesta revisió, sinó que la repetesqui almenys una vegada cada any, per diagnosticar una possible malaltia en el seu començament.

A continuació detallam uns signes de prevensió que ens poden orientar un poc en cas que alguna anomalia es presenti, encara que no

ens hem d'alarmar innecessàriament en observar qualsevol d'aquests símptomes:

Mre Antonia
Mangalida

Foto Quetglas

Signes-guia per al diagnòstic del càncer:

1. Alteracions dels ritmes intestinals o urinaris habituals.
2. Úlceres cutànies que estan temps a curar.
3. Hemorràgies o secrecions desacostumades.
4. Aparició d'enduriments o bonys en diverses zones del cos.
5. Indigestions freqüents o dificultat per empassar-se els aliments.
6. Canvis en el color o l'extensió de barrugues o pigues.
7. Escanyadura o variacions en la tossina habitual.

boutique

infantil

BORN, 6

Tel. 50 14 05

INCA

PREVIASA
PREVISION ASEGURADORA Y SANITARIA, S.A.
COMPAÑIA DE SEGUROS

CUADRO MEDICO

Les ofrece el tradicional seguro de ASISTENCIA SANITARIA POR ENFERMEDAD

"MAS DE 16.000 EN TODA ESPAÑA"

PIDA INFORMACION EN

DELEGACION EN BALEARES:
Gabriel Alomar Villalonga, 7
Teléfono 46 48 34

Sant Bartomeu, 3 -
Tel. 50 49 88

**TROFEOS DEPORTIVOS
MEDALLAS**

a Z-2

**PLACAS CONMEMORATIVAS
JUEGOS Y REGALOS**

Corró, 3 INCA

LOBO

caza·pesca·deportes

bernardo salas, 17/tel. 50 07 21
inca/mallorca

*Un sol
fi:
Mallorca.*

**CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA**

ASSEGURANCES

**ASSESSORAMENT
ECONÒMIC I
CONTABLE**

Sant Bartomeu, 3 Tfn. 504988

PELINCA

c/. General Luque, 309
(esquina Trafalgar)

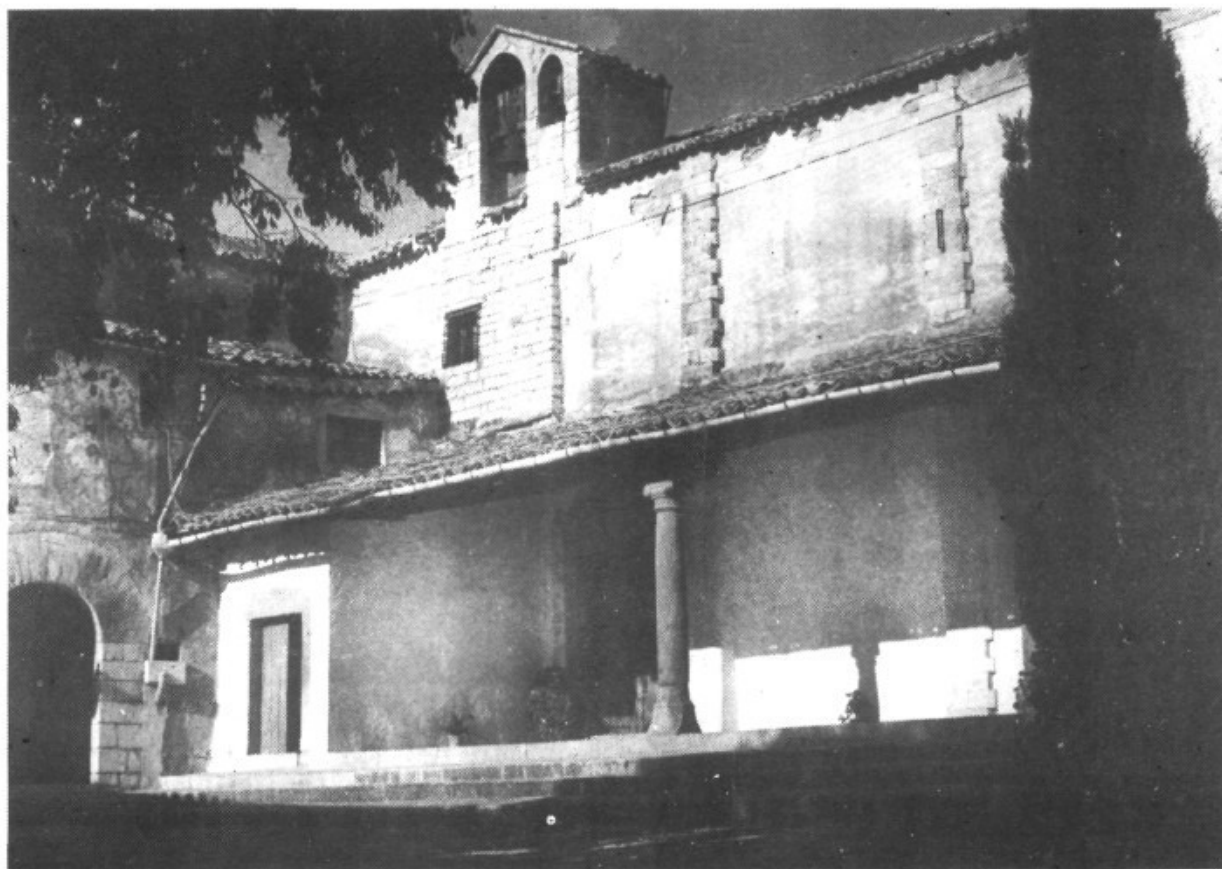
**INCA
Mallorca**

rosella

**llenceria
brodats**

carrer major, 20 -inca

convent de Sant Bartomeu

Quan vàrem anar al convent per xerrar amb les monges de clausura, el nostre primer problema era que teníem por que no haguéssim de fer-ho a través del torn, però no va ser així. Consultada la nostra petició ens va sortir a rebre Sor Maria de Jesús Gual i ens va atendre amigablement.

Mre Antonia Amer
Margalida

Foto Quetglas

Amò certa sorpresa, entràvem al convent de Sant Bartomeu, lluny ja tot el truller d'Inca, per anar revivint els seus 40 anys d'història, de la vida sense canvis d'aquestes dones que d'alguna manera donaren l'esqueina al món per tancar-se en comunitat i lloar Déu.

Va ser el 1530 quan, a petició dels Jurats de la ciu-

tat, arribaren a Inca, per primera vegada, set monges que, en els primers quatre anys, residiren a Santa Magdalena. El 1534 s'instal·laren definitivament a l'església ctual de Sant Bartomeu, donació, juntament amb un parell de cases i els terrenys que es convertiren en hort, del capellà Martí Cifre. Amb el temps, s'ana-

ren efectuant algunes reformes, a càrrec de les monges mateixes. Quan ja eren catorze, les monges, el 1538, es va construir la cisterna del pati d'entrada i un pou a l'interior del convent que anomenen "de Sor Clara Andreu". Amb els ajuts que rebren de tota l'illa, que varen esser molts, varen construir la tàpia que enrevolta

i circumda el convent, i les quaranta cel·les que tanquen el jardí formant quatre corredors de deu cel·les cada un. Allò que en un principi havia de ser un claustre, en no poder-se construir les arcades, va romandre a mig fer. Aproximadament, sobre l'any 1610 es va construir una sínia per poder regar l'hort, i a l'hora d'haver

«Tenim una ràdio però ja no l'escoltam perquè donen males notícies»

d'ampliar l'església es va poder comptar, amb la deixa del canonge Moll per poder pagar les despeses de l'obra, despeses que, detalladament, figuren als llibres de comptes d'aquella època, anotades vora els materials que s'utilitzaren. Per aquell mateix temps arribaren a conèixer en el convent quaranta monges.

CANTICS, TREBALLS I ORACIO

La seva vida actual transcorre entre cànctics, treball i oracions. I tot això els ocupa pràcticament tot el dia, amb la qual cosa no els queda gaire temps per poder conèixer què passa a l'exterior. Tenen, això sí, una ràdio, però s'estimen més dis-

treure's amb els llibres antics escrits sobre la vida de sor Clara Andreu o fetes anecdòtiques del convent mateix.

S'aixequen a les 5'30 del dematí per començar amb dues hores de cànctics i salms en el cor de l'església, i després de berenar comencen el seu quefer diari. Després de dinar resen durant

mitja hora i continuen amb les seves feines, entre les quals es troba l'elaboració dels riquíssims congrets, cuits en el seu forn de llenya i coneguts de tot Mallorca. A les 6 del capvespre canten "ses vespres" fins a les set, quan celebren la missa. En haver sopat tornen al cor per cantar "ses completes" i donen el dia per aca-

El convent de Sant Bartomeu té, a l'hort, tres pous. Aquí en veis dos d'ells.

pat. No els preocupa en absolut que quan canten l'església estigui buida, cosa que passa molt sovint; la seva missió és fer-ho amb la mateixa il·lusió amb què ho farien si l'església estàs plena de gom a gom.

LA CAMPANA, LA SIRENA

Sofreixen els sacrificis que les seves normes els exigeixen. Es reparteixen el

treballs equitativament. Viuen pendents dels tocs de campana, com els obrers de la sirena, per sobre quan han de complir amb certes obligacions que els suposa aquesta vida en comunitat. No surten del convent, cap, excepte la que s'ocupa d'anar a comprar allò que necessiten i que l'hort no els pot donar. Són, ara, catorze monges, i no són suficients per sembrar i recollir allò

que, en un temps, els servia per mantenir-se. Ara deixen l'hort a un jove que hi sembra arbres inomé hi mantenen les patates que consumeixen durant l'any.

Sor Maria pensa que és necessari conèixer la vida de clausura, abans de decidir-se a acceptar-la com a norma de vida. Per això, la decisió, abans gairebé ni pensada, ara és fruit de la meditació en el convent durant sis me-

ses, per poder prendre'n consciència, de la vida que es duu allà. Ella creu que és com un enamorament: la vocació sol ser molt forta, i una vegada presa la decisió no se sol rectificar. Diu, somrient, que la monja de clausura és una capritxosa a qui el Bonjesús dona força suficient per deixar la família i oblidar allò que podria ser la seva vida en societat per dedicar-se plenament a Déu.

rosella

llenceria
brodats

carrer major, 20 -inca

ESPARTERIA

RAMIS

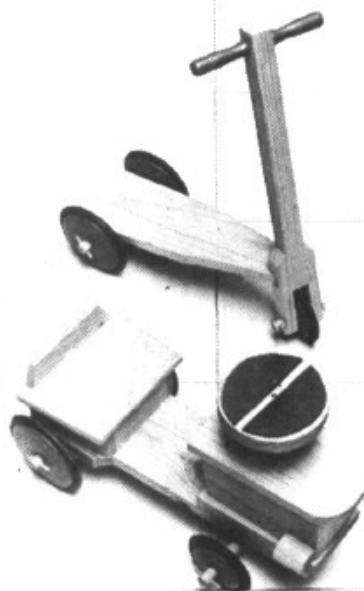
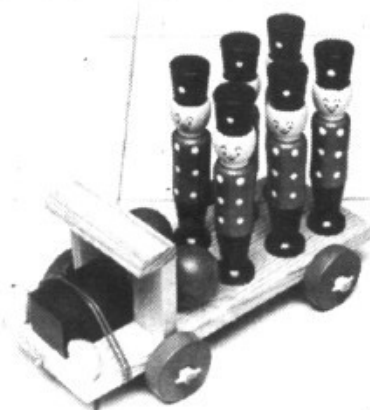
Ca'n Blancos

VENTA MAYOR Y
DETALLE

TOT MIMBRE

PI, ORIENT, 1
TI, 501638
INCA

APARADOR

Aquestes joguines no fan res: ni parlen, ni ploren, ni caminen, ni mengen, ni tremolen... Però tenen l'aventatge de que tampoc juguen totes soles. Son el company ideal pels jocs dels infants. Les venen a AZ-2. El seu preu, en torn a les 2.500 pessetes.

El calor familiar de les antigues estufes no han pogut esser desplaçat pels moderns artefactes de calor. Aquest model ens convida a un marvellós horabaixa d'hivern.

El trobareu a Ferreteria Coll-2, per 19.000 ptes.

Les possibilitats d'esser campió no s'esgoten amb les competicions oficials. Qualsevol habilitat teva està a punt d'esser premiada per un convençut admirador. AZ-2, entre les 1.000 i les 3.000 pessetes.

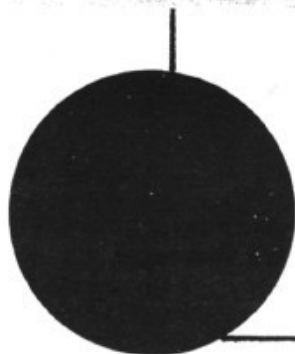

APARADOR

El plaer de fumar pasa per fruïr de la voluptuositat d'una pipa o d'un bon cigar. Pot ser que valgui la pena intentar trobar el gust a aquestes maneres tradicionals de fumar. Totes les trobareu a l'estany del carrer Major.

nena ferrer
Foto Quetglas

Les botigues que citam a aquesta secció son solament una suggerència, al marge de tota publicitat.

FERRETERIA COLL

Avinguda del Bisbe Llompart, 189-191 - Carrer des Tren,
38 - Tel. 50 08 92
Plaça Santa Maria La Major, 13-14 - Tel. 50 04 86
INCA - Mallorca

ESTUFAS A LEÑA DESDE 6.300 pts.
CHIMENEAS DESDE 42.600 pts
ESTUFAS A GAS POR 1.100 pts. menos
ESTUFAS ELECTRICAS DESDE 1.000 pts.

RECUERDE QUE ESTAMOS
MAS CERCA DE VD. EN:

FERRETERIA COLL 2

Plaça Santa Maria la Major, 13-14 - Tel. 5004 86
INCA - Mallorca

Magda
BOUTIQUE

TEL. 50 10 91

C. HOSTALS, 47 - INCA

DE FORNS I CALÇINERS

El coneixement que l'home té de la calç com a material emprat a la construcció és molt antic. Ja a l'any 4.000 a. C. era utilitzada a Sumèria per emblanquinar les parets de les cases i d'aquesta manera preservar els maons de fanç cuit de l'ardssió del vent i l'aigua.

També els egipcis el conegueren i el feren servir a la construcció de les piràmides devers el 2600 a. C.

El hebreus, en el temps del rei Salomó, la mesclaven amb pols de maons per fer el morter i així fer-la més consistent.

En temps dels romans, aquests es dedicaren al seu estudi en profunditat i perfeccionaren els mètodes rudimentaris emprats fins llavors i per tot l'imperi s'estengué l'ús del forn de llenya també anomenat forn romà.

Segurament daten d'aquesta època els primers fons de calç a Mallorca.

A l'edat mitja S. Agustí, a la seva obra "La ciutat de Déu", explicà els fenòmens que es produeixen en l'apagament de la calç.

Però, és a partir del segle XX quan la calç entrà dins processos amplis per la coagulació, precipitació, neutralització i hidròlisi de materials químics.

Hem de tenir present que la calç és un dels components químics més decisius dins l'evolució de la cultura tant dins l'àmbit de l'arquitectura com de la indústria.

Si bé fa uns anys la calç podia esser un negoci, avui ha esdevingut un no res i el

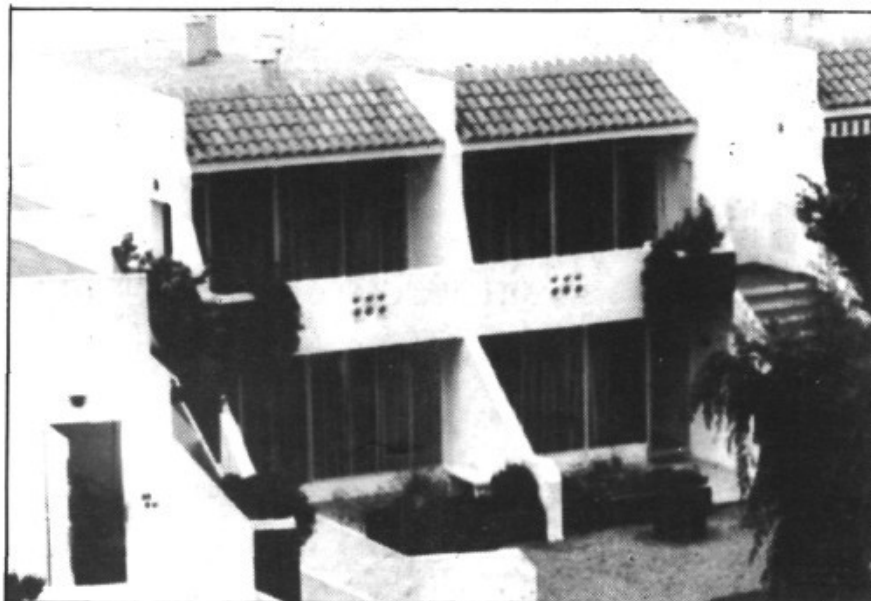

Forn romà o de llenya.

Part d'una façana enblanquinada.

consum de fa 20 anys ha estat substituït per productes químics de més eficàcia, més manejables i més fàcils de netejar. La pintura, el porlant i altres han ocupat el seu lloc. Això ha passat a Mallorca on quasi tota la calç s'emprava per la construcció, el tractament de curts, no obstant, a nivell de l'estat la lletada, (calç amb aigua) té altres utilitzacions com són: dins la metalúrgia per la purificació de l'acer actuant com agent purificador d'impureses, la regeneració de minerals, l'obtenció de alúmina, dins la indústria de les grasses; lleixevets, cautxú, paper, fusta, tractament de l'aigua, obtenció de coles i gelatines, pels curts i amb un gran poder desinfectant.

Actualment la calç ha estat substituïda per la pintura i el porlant.

Texto y fotos: Toni Rodríguez

PINTURA - PAPELES - DECORACION

MOQUETAS - CORCHOS

D'OR - 4

PAPERS PINTATS

pau s/n

(mercado central)

tel 502234 INCA

**reportatges de
bodes, comunions, bateigs.**

**FOTO
Quetglas**

Trobat nº 68, Inca.

Tel. 50 26 21

**Floristeria
Prohens**

**Flores naturales
y artificiales
Servicio a domicilio**

**C/. Palmer, 34 Tel. 501910
Lluc, 250 - 1.º Tel. 500237
INCA - Mallorca**

Canon

COPIADORAS - M. ESCRIBIR ELECTRONICAS

**Pedro Salas Bennasar
DISTRIBUIDOR**

**Oblepo Llompert, 105 - 107
Tel. 505391
INCA (Mallorca)**

LLIBRES

LLIBRES PER NINS

"Això era i no era,
bon viatge faça la cadenera,
per vosaltres un almud i per
/mi
una barcella"...

Un nin que s'avorria molt i no sabia per on prende: ja havia vist tots els programes de televisió, s'havia empassat tots els videos, destrossat totes les maquinetes electròniques de matar marcianets i anava ple de genolleres de tant de jugar a futbol. No sabia què fer, a fora feia fred i a l'escola havien posat vacances. Estava amb aquestes quan sonà el timbre de la porta, n'Andreu (que així es deia el nin), anà a obrir. Allà, amb aquella cara tranquil·la i somrient de sempre, hi havia el padrí Biel que venia a passar l'estona. N'Andreu li contà els seus patiments i el padrí, amb una rialleta burlona remugà no es sap ben bé què dels nins d'avui i amb una revolada posà l'abrie a n'Andreu, agafà el paraigua i s'endugué el nin escales avall. Amb un tres i no res foren davant una botiga plena de llums i colors, però no hi havia marcianets, ni videos, ni tant sols unes botes de futbol... només uns objectes rectangulars, uns prims, altres més gruixats que s'obrien de costat i estaven plens de papers, això sí, ben ordenats, i en els papers hi havia lletres i dibuixos. —Són llibres, —va dir el padrí—, llibres pensats i fets per tu, per la teva edat. Tria'n dos o tres els que més t'agradin, el duren a casa i els podrem llegir tranquil·lament.

MITOLOGIA XINESA

Dracs, déus i esperits

N'Andreu estava mig perdut, no s'orientava gaire, allò no s'assemblava gens a un camp de futbol, ni tant sols a una aula. Però començà a mirar i remirar, girar fulles, mig-llegir pàgines, ullar dibuixos i fins i tot enumerar-ne algun, de llibre. Li costà triar, però al final es decidí per tres títols: un el padrí li va dir que era un clàssic d'aventures que ell havia llegit de jove (ja li semblava a n'Andreu que aquells dibuixos no eren gaire moderns!), l'altre era un llibre d'autor actual que contava les peripècies d'una bombeta elèctrica que viatjava per l'espai i el tercer era un que contava coses (—Divulgació, va dir el padrí) del món i de la bolla però d'una forma divertida.

N'Andreu arribà a casa més animat, els va llegir durant les vacances, els va comentar amb el padrí, amb el pare i la mare, amb els amics, fins i tot amb el mestre quan recomença l'escola... els va assaborir, els va viure, simplement havia descobert l'aventura de llegir.

EL PAIS DEL LLIBRE INFANTIL

No és estrany que n'Andreu es sentís una mica perdut quan anà a triar els llibres, perquè la producció editorial dins aquest camp a l'estat espanyol ha crescut molt aquest darrer anys, tant en quantitat com en qualitat.

Intenterem donar quatre fites que ens ajudin a orientar-nos una mica quan vulguem triar un llibre infantil.

PER ELS MES PETITS

Els infants a partir de dos anys ja poden començar a tenir els seus llibres il·lustrats amb dibuixos clars i color vius, fets de cartró fort, a prova de cops, mossegades i estirades. I així coneixeran a Pau i Pepa (Ed. Abadia de Montserrat), Teo, Lulú (Ed. Timun-Mas) i la narració dels fets quotidians que ells viuen de prop: les menjades, el passeig, l'hora de dormir, les juguetes...

EL ARCA DE NOÉ

Envoltant els quatre anys troban llibres d'històries senzilles i dibuixos rics en detalls que permeten a l'adult establir converses llargues i sucoses amb els nins: Nico i Anna, Ibai, Els Mecs (Ed. Timun Mas), Les tres bessones (Ed. Arín) i d'altres que treballen els conceptes bàsics de temps i espai.

I QUAN ELS NINS JA LLEGEIXEN?

Aquí el ventall de possibilitats és amplíssim. Si ens decidim per acostar el nin a la cultura popular podem elegir una col·lecció amb títols tan divertits com Catric, catroc, encen-te foc, (cançons de tria i burla) Coll de carabassa, boca de serpent, (Endevinalles) o Soneta veni'n al ull, (cançons de bressol) de l'editorial Barcanova; o bé fer una passejada de la mà de la garganta que surt a Les faldilles de l'avia (Ed. Teide).

També hi ha moltes col·leccions de petit format, amb històries actuals, d'edició cuidada, assequibles a qualsevol butxaca i que calmaran la fam dels petits

EL CAMISON BORDADO

de la màquina

Il·lustracions: Anna Barrio

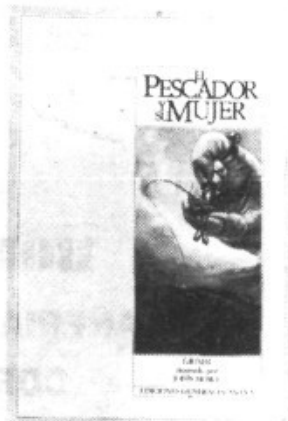
QUAN EL LLIBRE ESDEVE ESPECTACLE

A vegades el llibre s'aixeca i es rebel·la contra la seva horitzontalitat forçada; ens traban aleshores amb llibres-mòbils, en obrir una pàgina comencen a sortir-nos monstres terrorífics o ninetes delicioses de principi de segle, o una mansió, o fins i tot un "Saloon" de

devora-llibres: "La extraordinària família", "Altea Benjamín" (Ed. Altea), "Pa amb xocolata", "Graó" (Ed. Teide), "Les llegendes del cuiner" (Ed. Zebra)... i dins la mateixa línia però pels més grandets "Altea mascota" i "Altea junior" (Ed. Altea), "Elige tu propia aventura" (Ed. Timun Mas), "El nus" (Ed. Laia), "Mundo mágico" (Ed. Noguer) i moltes d'altres.

LES NOVES EDICIONS, I TAMBE NOVES VERSIONS DE CONTES CLASSICS

Ens sorprendem a cada passa. Podem trobar una caputxeta Vermella il·lustrada amb fotografies inquietants, una Ventafocs dels anys vint a l'estil Greta Garbo o un llop desganat que no vol menjar-se ningú.

l'Oest. O bé obriu una porta d'una caseta de castró, amb finestres i fumeral i resulta que és un conte, o aixecau el pont d'un castell i surt un príncep a cavall amb la seva història curosament aplegada dins la miniatura. Són llibres publicats per Montena, que fan les delícies dels

nins i de més d'un adult.

Em sembla que l'espai no dona per més. Com veis

es bo de fer perdre's dins aquest bosc de lletra impresa florit d'il·lustracions acolorides.

Voleu un consell? No espereu que els nins que teniu a prop vagin plens de genolleres, hagin vist tots els vídeos i mort tots els marcianets.

Donau-los un llibre, ara mateix!

Inca, desembre 84
Caterina Valriu

Foto Quetglas

A. RACKMAN

CARNISSERIA

CHARCUTERIA

Pedro Soler

MAJOR, 7-9

TELF. 500004

CARRER DE LA PAU, N-25

INCA-MALLORCA

TELF. 500556

Espirafocs

LLIBRES - PAPERS - EXPOSICIONS

BISBE LLOMPART, 127

TEL. 50 25 35 - INCA

BOUTIQUE

PAÑERIA - CAMISERIA

CORBATERIA

Carrer Major, 16 - INCA

EN PAU I EN BERNAT HAN OBERT ES

VIVERO

AL FINAL DE LA GRAN VIA COLON

ON L'ACONSELLARAN SOBRE ARBRES, FRUITERS

I TOTA CLASSE DE PLANTES PER AL TEU JARDI

MOBLES LLORENÇ

Carrer d'es Jocs, 39

Tel. 50 26 32

INCA - Mallorca

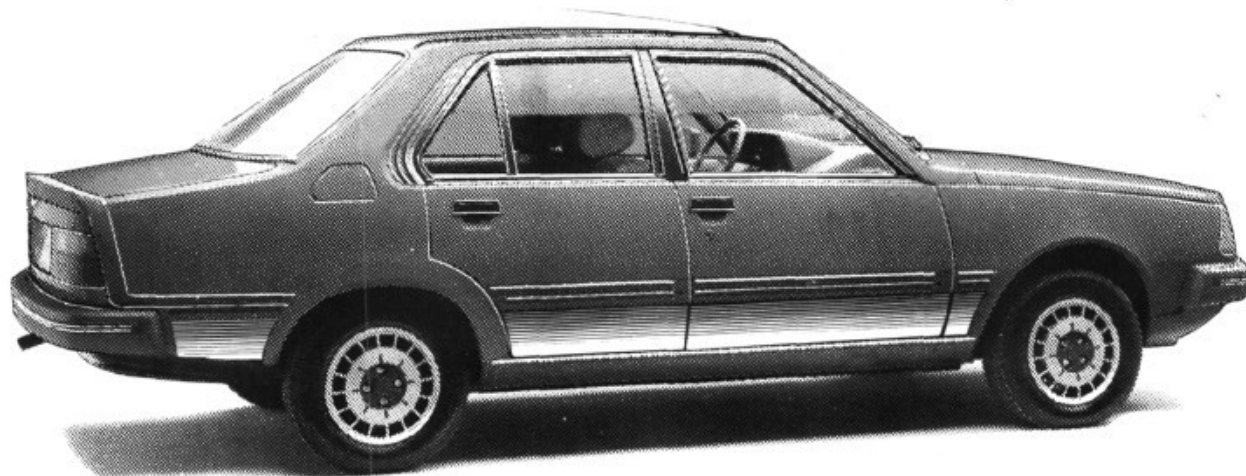
Els Reis de raiguer.

- apunt original de
J.Manzanares.
- Calendari Informatic.

Venga a ver el

Renault 18 GTX

EL PODER DEL ESTILO.

RENAULT 18 GTX, el coche que por sus innovaciones —motor de 2 litros y dirección asistida— eleva el placer de conducir al aportar una potencia suplementaria, además de una mayor

flexibilidad y equilibrio, muy superiores a los que ofrecen los coches de su clase. Conjunto de características que configura la alta imagen de Estilo conseguida por la Gama Renault 18.

RENAULT 18 GTS
Motor: 1.647 cm³.
Berlina y Familiar

RENAULT 18 GTD
Motor Diesel 2 litros.
Berlina y Familiar

RENAULT 18 TURBO
Motor: 1.565 cm³.
Turboalimentado.
Berlina

RENAULT 18 GTX
Motor: 1.995 cm³.
Berlina y Familiar

Renault 18

ESTILO

Le esperamos en:
BERNARDO MATEU LLOBERA, S. A.
Concesionario

Avda. Alcudia, 19

Ventas: 50 41 61
Taller: 50 01 98

I N C A (Mallorca)

RENAULT